

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ РЕПОРТАЖ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ, МЕТОДИ
ЗАЦІКАВЛЕННЯ АУДИТОРІЇ**

Студента 2 курсу, групи 2МЖ
Освітньої програми *Журналістика.
Медіакомунікації*
Галузі знань *06 Журналістика*
Спеціальності *061 Журналістика*
Ступеня вищої освіти *магістра*
Бабій Олени Віталіївни

Науковий керівник: Гальчак С.Д.,
доктор історичних наук, професор

Розширена шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2020 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. СУЧАСНА РЕПОРТАЖНА ЖУРНАЛІСТИКА	6
1.1. Фахова підготовка тележурналістів.....	6
1.2. Сучасні реалії репортажної тележурналістики	14
1.3. Творчо-виробничі аспекти сучасної репортажної тележурналістики.....	19
1.4. Основні ознаки та виразні елементи телевізійного репортажу.....	24
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ТЕЛЕВІЗІЙНОГО РЕПОРТАЖУ НА УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ	31
2.1. Телевізійний спецрепортаж у сучасному медіапросторі.....	31
2.2. Аналіз мови телевізійного репортажу.....	36
2.3. Телерепортаж як важлива складова телевізійного ефіру.....	40
2.4. Висвітлення подій в Україні часів революції гідності на польському телебаченні (на прикладу телерепортажу Марії Степан «Кінець революції»).....	45
РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ ТЕЛЕВІЗІЙНОГО РЕПОРТАЖУ НА УКРАЇНСЬКИХ ТЕЛЕКАНАЛАХ	50
3.1. Специфіка та технологія телевізійного репортажу у випусках телевізійної служби новин на телеканалі «1+1».....	50
3.2. Пріоритетність телерепортажу на українському телебаченні у контексті українсько-російського конфлікту.....	58
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
АНОТАЦІЯ	76

ВСТУП

Актуальність. У період інтенсивного розвитку медіа-комунікацій, коли швидкість передавання інформації превалює над іншими її якісними показниками, репортаж як найоперативніший жанр журналістики стає провідним на телебаченні. Його специфіку й виразні засоби досліджено в численних підручниках із телевізійної журналістики, наукових працях з теорії журналістських жанрів, окремих розвідках, де визначено особливості та методологію створення. Проте невпинне вдосконалення творчого телевізійного процесу, прискорення темпів обміну інформацією, виникнення нових жанрово-видових модифікацій та вдосконалення технічних засобів потребують відповідних узагальнень щодо виокремлення репортажів серед інших телевізійних жанрів, збільшення кількості жанрових ознак та засобів виразності.

Сьогодні складно уявити контент будь-якого телеканалу без жанру «репортаж» як в програмі новин, так і в інших програмах. Саме цей жанр дозволяє знизити ризик маніпуляції свідомістю мільйонів споживачів інформації та викликає довіру, створюючи високий рівень емоційного сприйняття інформації. В добу дефіциту критичного мислення серед учасників медіа-комунікації існує тверда позиція "думаючих" споживачів традиційного і конвергентного медіа-продукту – побачити подію на власні очі, проаналізувати, зробити висновки, сформулювати точку зору. Тому вкрай популярними є передачі і відео-сюжети в жанрі репортажу, окреме місце серед яких посідає жанр спецрепортажу.

Насамперед, інформування населення країни відбувається за допомогою телевізійних новин, телевізійних каналів, статей та відео Інтернету. Інформативні програми інтернет-носіїв можуть давати неправдиву інформацію та бути неякісними. Тому «найчистішими» носіями інформації можна вважати новини телеканалів. Перед запуском програм для широкого огляду користувачів, керівництво телеканалів детально перевіряє

інформацію, сортує її, складає план виходу проєктів на екран та слідкує за зацікавленістю користувачів.

Телевізійний репортаж – один із головних жанрів сучасної української журналістики, завдяки якому глядач має можливість отримати достовірну інформацію з місця події через призму сприйняття репортера. Тому образ самого журналіста, форма подання новини, стиль та доступність, чіткість та правильність його мовлення мають найважливіше значення, оскільки за допомогою екстралінгвальних та мовних засобів журналіст передає інформацію реципієнтові. Репортаж є «відображенням життя через авторське сприймання, через призму певної ідеї, яка зумовлює сюжетну лінію репортажу».

Дослідженням телевізійного репортажу займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Ю.Агафонов [1], О. Бандура[4], С. Барматова[6], Л.Буракова[8], А.Гальчинський[13], О. Гоян[15], А.Жмириков[18], В.Здоровега[19], Л. Канфер[21], С. Катлип[22], А. Лісневська[26], Г. Мельник[29], А.Оболонский[30], В. Подорога[33], В. Полохало [34], Г. Почепцов[35], І. Прокопенко[36], О.Семенова [40], М. Стівенс[41], В. Цвик[47], Ю.Шаповал[49].

Мета магістерської роботи є характеристика телевізійного репортажу українських телеканалів.

Відповідно до мети нами було поставлено і виконано такі **завдання**:

- розглянути основні ознаки та виразні елементи телевізійного репортажу;
- дати загальну характеристику телевізійному спецрепортажу у сучасному медіапросторі;
- проаналізувати мову телевізійного репортажу;
- проаналізувати телерепортаж як важливу складову телевізійного ефіру;
- проаналізувати специфіку та технологію телевізійного репортажу у випусках телевізійної служби новин на телеканалі «1+1»;

- охарактеризувати пріоритетність телерепортажу на українському телебаченні у контексті українсько-російського конфлікту;
- проаналізувати висвітлення подій в Україні часів революції гідності на польському телебаченні (на прикладу телерепортажу Марії Степан «Кінець революції»).

Об'єктом магістерської роботи є телевізійний репортаж.

Предметом магістерської роботи є телевізійний репортаж: сучасні реалії та методи зацікавлення аудиторії.

Практична значущість цієї роботи полягає в дослідження в особливостях телевізійного репортажу українських телеканалів. Висвітленні питання про особливості засад, принципів та перспектив телерепортажів на українських телеканалах.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Робота «Вплив інформації на емоційний стан людини» опублікована у збірнику II науково-практичній конференції «Інноваційні наукові дослідження: світові тенденції та регіональний аспект» м.Харків, 27-28 листопада 2020 р.

В процесі написання даної магістерської використано сукупність загальнонаукових **методів**: метод аналізу наукових праць, метод аналізу, метод порівняння, а також – поєднання історичного та логічного методів, і міждисциплінарного підходу з використанням даних історії, політології, країнознавства та інших дисциплін.

Інформаційну основу дослідження складають бази нормативних документів, статистичні та спеціальні періодичні довідники, вітчизняні й закордонні видання, збірники наукових праць з теми роботи.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ І

СУЧАСНА РЕПОРТАЖНА ЖУРНАЛІСТИКА

1.1. Фахова підготовка тележурналістів

Сучасний медіаринок України розвивається надзвичайно швидкими темпами, не рідко з'являються нові телеканали, багато охочуючих спробувати власне виробництво. Медійна сфера діяльності потребує значної кількості кадрового потенціалу, а великий попит на це призводить до нижчого рівня кваліфікації телевізійників, які приходять працювати на новостворенні медіа, тому вимушено заповнюються вільні місця не досить компетентними і грамотними спеціалістами. Очевидно, що сучасна телевізійна техніка, засоби транслявання телевізійних ефірів диктує свої умови, щодо особливостей підготовки кадрів. Саме такі особливості роботи змушують розробляти нові підходи до професійної освіти і навичок майбутніх фахових працівників на телебаченні, зокрема телерепортерів на українських телеканалах і за кордоном.

На сьогодні актуальною проблемою є фахова підготовка телевізійних репортерів, яка постає у різних сферах життєдіяльності суспільства, наше майбутнє стає все більш залежне від мас-медійників. На сьогоднішній день у спільноті надзвичайно висока роль інформації, тому вони змінюють погляди на телевізійне мовлення, і на роль телебачення загалом у житті.

Спеціальність телевізійного репортера – широковідома, визнана й завжди необхідна у різноманітних форматах сучасного телевізійного мовленнєвого простору. Діяльність телерепортера, особливо «телерозвідника», впродовж довгого періоду залишається особливо популярною і улюбленою темою семінарів та науково-практичних дискусій, що дотичні до проблем професійної роботи телемедійників.[31].

Репортер який працює на телебаченні – це складна професія, яка передбачає в собі багато навичок і вмінь, без яких робота буде неефективна, недоцільна, непрофесійна. Для служби новин репортер пише репортажі з певної тематики і подій, для аналітичних шоу окремо аналітичний і критичний матеріал, публіцистичні програми вимагають особливо проблемні репортажі. Тому професія репортер автоматично створила критерії щодо творчих здібностей за різними типами і форматами телевізійного ефіру, підтвердивши свою актуальність і компетентність для інформаційного, інформаційно-аналітичного і аналітичного типів мовлення. До того ж необхідно володіти усіма технічними пристроями, інформаційними технологіями усієї сфери телевізійної журналістики.

Однак варто зазначити, підготовка телерепортерів офіційно здійснюється у вищих навчальних закладах, на факультетах журналістики, тому «телевізійний репортер» відноситься до спеціальності журналістики, в тому чи іншому вигляді засобів масової інформації (преса, радіо, телебачення). Але звертаючи увагу на сучасні вимоги до спеціалізації, сьогодні підготовку телевізійних репортерів здійснюють фахівці телевізійних спеціальностей таких напрямків як «Кіно-, телемистецтво». Зв'язок насамперед пов'язаний з особливостями професійної діяльності репортера, яка має за основу такі складові «журналіст-оператор-режисер». Тому на сьогоднішній день підготовка цих фахівців, яка зобов'язана бути інтегрована з різних професій має бути на відповідно високому рівні, аби це відображалось візуально на результаті їх професійної діяльності.

У праці відомого українського науковця В. Гоян зазначається що репортеру необхідно швидко мислити, необхідно вміти відокремлювати себе загальних подій, що відбуваються навколо нього. Мусить бачити найголовніше, найістотніше аби стрімко відобразити в завершені слова. Оскільки на телебаченні насамперед важливе зображення, а наступне уже інформаційний матеріал, репортер – творче мислення, широкий кругозір,

високий інтелект, аналітичний склад розуму, передбачає майбутнє, вирішує задачі як телевізійно подавати інформаційні данні.

В наслідок цього неабиякого значення виникає проблема зародження фахового міркування майбутніх телерепортерів, у вищих навчальних закладах. Насущним завданням фахових навичок телевізійних репортерів є організація методичних досліджень з модернізації виробничих процесів, зародження професійних міркувань зазначених спеціалістів.

Враховуючи змішення спеціальностей телівізійних репортерів, яке набуває з майстерних рис журналістів, режисерів, операторів, і безпосередньо володіє низкою характерних властивостей, вважається за потрібним акцентування особливої уваги на міждисциплінарні зв'язки в рамках блоків фахових предметів. На основі існуючої моделі професійної роботи телевізійних репортерів за спеціальністю «Кіно-, телемистецтво» та «Мистецтво» освітньо-кваліфікаційною рекомендацією позначено загальну структуру роботи та затверджено освітній план освіти зазначених фахівців, який має за основу частину спеціалізованих навчальних дисциплін, зокрема «Мистецтво теле-, фоторепортажу», «Основи тележурналістики», «Основи режисури», «Сценарна майстерність», «Операторська майстерність», «Відеовиробництво», «Монтаж», таким же чином кількість виробничого і практичного матеріалу.

Внаслідок оволодіння професійних дисциплін прийдешній телерепортер зобов'язаний бути підготовленим до реалізації творчо-технологічної й виробничо-управлінської практики, а опануванню інформації фахових предметів здебільшого допомагають міждисциплінарні відносини, за сприянням яких здійснюється виникнення наукових тверджень на міждисциплінарному фундаменті. Існує неодмінне забезпечення майбутнього й безперестанного у вивченні понять.

Важливе з фундаментальних місць у виконанні інформаційних телепродуктів припадає спеціалістам новинного жанру – телевізійним репортерам, для яких сьогодні поставленні умови не тільки базовими

володіннями основ телевізійної журналістики, також режисерської і операторською справами. Через те що телебачення спроможне повідомляти у аудіо-зоровій формі про дії в момент її реалізації, водночас дії та їх транслявання є найбільш екстраординарною рисою телебачення, тільки телевізійний репортер є сценаристом цього відеосюжету, саме він відповідає за його існування.

Симультантність відіграє масштабне значення для психології телеглядацького сприйняття, начебто нагадуючи про правдивість дії, яка відбувається на екрані, ця ознака телебачення створює ефект присутності телеглядача на місці подій, надає телевізійному повідомленню надзвичайну реалістичність, що забезпечує телебачення феноменальність у розв'язанні інформаційних завдань серед інших ЗМІ [9].

Наукова робота Ю. Шаповал звертає особливу увагу ще й на такі особливості роботи телевізійного зображення, як його алеаторичність у русі, яке дає змогу передавати глядачам максимально точну і правдиву інформацію мільйонній аудиторії. «Швидкість отримання інформації аудіовізуальними засобами телебачення дає можливість побачити об'єкт у конкретній фазі діяльності (роботи) і наздогнати усвідомлено закодувати зі швидкістю, особливою для його руху, інакше кажучи випадковим розвитком дійства чи явища в різноманітних ситуаціях».

Аналіз проблеми також відображається у роботі І. Михайліна, «Формуючи ефект присутності, телевізійна журналістика виступає самою правдивою аудіо та відеоінформацією, досягає синтетичності, позначаються на двох головних людських відчуттів: зорових і слухових. Люди як біологічні індивіди наділені лише п'ятьма відчуттями: зором, слухом, нюхом, дотиком і смаком. Але природні сприймання людиною навколишнього середовища організовані у такий спосіб, що на перші два відчуття припадає 95% інформації, яку вона сприймає із навколишнього світу, а на інші – лише 5%».

Перед нами постає аспект, що телевізійний репортер зобов'язаний мати ідеальну професійну техніку реалізації медіа продукту, вільно володіти

словом написаним і проголошеним, розумітися на закономірностях його поєднання і розвитку з відеорядом та взагалі на технологіях створення цього відеопродукту.

Таким чином, автором інформаційного сюжету або телерепортажу є, звичайно ж, тележурналіст, який завдяки оператору реалізовує зйомку згідно власної концепції специфікою події, темою. Однак, будь-який замисел зобов'язаний мати екранне втілення, а тому телерепортер-журналіст водночас є і режисером телевізійного інформаційного повідомлення, який повинен йти не від слова вираженого, а саме від екранного відображення, інакше кажучи журналіст і оператор несуть однакову відповідальність за записані, змонтовані та відзняті кадри.

Значна роль у створенні телевізійного сюжету належить оператору. Від його досвіду і здатності працювати в складних і навіть екстремальних умовах залежить драматичність і емоційне сприйняття репортажу. Прибувши на місце події, оператор і журналіст виконуватимуть різні задачі і не постійно знаходяться поблизу. Їх взаємна робота і взаєморозуміння спричинені безсумнівним досвідом спільної роботи. Завдання оператора – зафіксувати на плівці найцікавіші моменти події, відзняти їх з різних ракурсів та різними планами, знайти кадри, які стануть «особливостями» репортажу, розділяти увагу деталям та перебивочним кадрам. Завдання журналістів – відчувати подію, спостерігати за її перебігом, дізнаватись інформацію у компетентних осіб, домовлятися про інтерв'ю з декількома людьми, продумати фактори, які зроблять сюжет збалансованим.

Кожному побаченому кадру телеглядач довіряє більше, ніж закадровому тексту, а тому завдання телерепортера, перше, при можливості, завчасно продумати логічну, збалансовану сценарну структуру інформаційного сюжету, в якому основною складовою емоційного впливу на телеглядача повинен стати не тільки факт проголошений, а й факт правдиво зображений та викладений згідно законів драматургії інформаційних жанрів. Основною навичкою автора сюжету є вміння виділити з наявного

відеосюжету основну і другорядну, фонову і показову, тобто навичка зорієнтувати роботу знімальної групи таким чином, аби кожний репортаж неодмінно створював набір кадрів, які не тільки максимально чітко фіксують подію, але й виражають авторську (операторську, журналістську) поведінку до подій. Диспут про взаємозв'язок авторського (суб'єктивного) і об'єктивного, про їх причетність у показі подій триває до сьогодні. Звичайно, необхідність створити гармонійний баланс між цими двома аспектами є найважливішою проблемою служби телевізійників і викликає активну дискусію в кожному творчому колективі. Як правило необхідно проводити попередню роботу з аналізу місця і об'єкту зйомки, (через попередню розмову із компетентними особами або Інтернет), щоб візуальне повідомлення про подію, відбір його головних і другорядних героїв і експертів не носило той неорганізований і сумбурний характер, яким зазвичай грішать регіональні інформаційні телепрограми.

По-друге, під час роботи телерепортер, як сценарист і режисер, повинен дуже чітко ставити завдання оператору, досягнення яких відображається на усю ідею відзнятого сюжету, а також дає відповіді на питання – що? хто? де? чому? – за допомогою картинки.

Журналіст-режисер разом із оператором повинні пам'ятати, що окрім звичайної об'єктивної фіксації події, а також у тих чималих випадках, коли звичайною та неясною за структурою є данна подія, їх креативна група повинна в обов'язковому порядку передбачити можливість авторського повороту теми, записати незапланований stand up, зафіксувати пишномовні деталі, використати різні ракурси зйомки.

Професійність оператора багато в чому характеризується його навичками правильно обрати точку зйомки, підібрати необхідний ракурс, який дозволить найбільш широко виявити об'ємну сторону предмета, сформулювати відношення авторів до зображуваного. Інформаційні епізоди знімаються в досить нестабільних темпоральних рамках і зазвичай без детальної побудови знімального плану. У таких випадках оператору буває не

до пошуків цікавих точок для зйомки, а це допроваджує до помилок у візуальному ряді, які зводять нанівець усі старання знімальної групи.

Не кожного разу вдається відшукати кадр – символ події, який зв'язав би між собою усе, що було знято навіть з не дуже цікавого плану. Але якщо це вдається, то користь відеоряду очевидна. Ракурсна зйомка надає зображенню на екрані більшу проникливість, розширюють уяву глядача про відтворюваний об'єкт.

Ракурсні зйомки потребують великої рухливості знімальних камер і здійснюються з використанням ширококутної оптики. Тому зйомки такого типу рідко використовувалися телебаченням, поки не набули поширення легкі ручні телекамери і телевізійні крани, як правило керовані дистанційно. Нині телебачення, як правило, демонструє події у незвичайних точок зйомки. Тому, широке застосування мобільної апаратури надало можливість значною мірою збагатити зоровий ряд телевізійних програм.

По-третє, для достовірності події тележурналіст має стати візуальним сегментом екранного повідомлення, що створене за сучасними вимогами до цієї професії. На сьогоднішній день екранний чинник вирізняє професію тележурналіста серед інших, робить її індивідуальною, отже, в репортерстві переважає візуально-вербальна частина творчості. Режисер власного телевізійного сюжету, спільно з оператором має вміти підбирати місця та обставини для журналістських stand up, які б характеризували не фонову, а семантичну природу та навіювали певну атмосферу в кадрі.

Особливо важливою складовою телерепортажу є stand up журналіста. Цей журналістський прийом переслідує дві найважливіші мети: зняти присутнього репортера на місці зйомки (додає сюжету точності і достовірності) і передати інформацію телеглядачеві важливу від імені журналіста. Ускладнення зйомки stand up для журналістів заключається у наступному. Він має обмаль часу, аби підготувати текст для озвучення в кадрі, ця частина сюжету грає велику роль у розумінні глядачем події, про яку йому повідомляють.

Необхідно по максимуму використати прийоми які показують живу картинку з місця події, а також намагатися зловити несподівані моменти, які відбуваються навколо. Ці частини репортажу дозволяють блискуче відобразити достовірність подій(симультантність).

Візуальний ряд можливий з емоційною надмірністю яскравістю, як наслідок, це унеможлиблює підбір до нього відповідного тексту. Чудові приклади – приголомшливо популярних передач на американському телебаченні телекомпанії CNN «No Comment».

Об'єднана система сучасного навчання дозволяє скоротити час професійного навчання й досягти 25% економії об'єму навчальних послуг і матеріальних витрат. Міждисциплінарні зв'язки не тільки дозволяють встановити зв'язок між навчально фаховими дисциплінами, але й на основі спільності змісту цих дисциплін побудувати цілісну систему навчання, що є важливим елементом у результаті комплексного підходу, що дозволяє виокремити як основні складові змісту освіти, так і взаємозв'язки між навчальними дисциплінами.

Внаслідок цього у структурі фахових дисциплін було виокремлено основні поняття, які є основоположними для діяльності тележурналістів, та сформовано навчально-методичний посібник, який містить словник телевізійного репортера. Останній сприяє структуруванню та моделюванню понять і зв'язків, що становлять сферу тележурналістики, режисури, операторської майстерності, а також безпосередньо телерепортажу.

1.2. Сучасні реалії репортажної тележурналістики

На сьогоднішній день телебачення є найбільш дієвим та впливовим засобом масової інформації. Підставою для цього стало його основне завдання – виконувати задачі шляхом показу.

Кожне картинка на екрані надає картину про події, які стали проблематикою сьогоднішнього дня, а також осіб, які брали в цьому участь і т. і. На даний момент у суспільстві склалося чітке уявлення про телебачення – бути спостерігачем усіх подій особисто, аналізувати їх, сформувавши при цьому власні висновки на основі побаченого. Таким чином, жанр репортажу став найбільш актуальним. Він найбільш чітко відображає реальну суть подій, а тому ґрунтується на двох принципах: наочну відеорозповідь про обставини і присутність репортера – автора на місці подій.

Репортер – це зір та слух глядача на місці подій, тому він повинен у повній мірі, об'єктивно донести глядачеві про обставини, свідком яких він став – це мета його журналістської діяльності, частина особистої професійної гідності та роботи. У даній роботі буде розглянуто тему соціально відповідальної журналістики.

Сприйняття обставин або явищ, не може повністю відповідати реальним подіям. Для репортера це зумовлено власною особистістю, характером, діловими рисами, редакційною політикою та іншими обставинами. Для глядача це зумовлено тим, що картина на екрані (передане в прямому ефірі або зафіксоване на плівці) не є реальністю, а лише його образом, яким його побачив репортер. Зафіксувати картину, що найбільш точно відображає реальні обставини (включно з емоційною складовою, професійними прийомами тележурналістики, звуками тощо) – є виключним та основним завданням репортера. На знімальному майданчику він уособлює глядача, який йому довіряє. Таким чином, у телерепортера відсутнє право скривдити або іншим чином ввести глядача в оману.

Також, існує ще одна підстава вважати телерепортаж найпопулярнішим жанром журналістської справи. Із застосуванням останніх піар-технологій (часто штучно) штучно утворюються сенсаційні інформаційні приводи. Правило «немає диму без вогню» не даний момент не має під собою реального підґрунтя. Натомість, сьогодні отримало ще одну професію «чутмейкер» – особа, яка будує чутки для конкретних піар-завдань, які є самотранслюючим елементом. Вони поширюються з високою швидкістю, глядачі мають до них високу ступінь довіри, користуючись вищевказаним правилом, що «диму без вогню не буває». Істина може себе проявити лише для особи, яка професійно займається журналістською діяльністю та взмозі пролити промінь світла, проаналізувавши дані, знайти документальне підтвердження або інші відомості, донісши це глядачеві, що є інформацією, яку долучено до медіа-простору. Професіонали жартують між собою, що репортеру необхідно мати міцне взуття та фільтр «зливної» інформації.

Телевізійний репортер повнен мати різносторонню підготовку, що змушує їх вивчати численні галузі інших професій. У даному розділі варто звернути увагу саме на журналістських аспектах підготовки студентів – майбутніх телерепортерів.

Теоретики і практики телебачення за кілька десятиріч існування телемистецтва приділяли і приділяють велику увагу телерепортажу як жанру журналістики і телерепортеру як фахівцю з підготовки репортажів. Особливості розвитку професії телевізійних репортерів, визначення критеріїв їхньої професійної діяльності викладено в публікаціях О. Білоуса, Л. Васильєвої, В.Гоян, Д. Еверетта, Я. Засурського, Н. Зверєвої, О. Князева, Г. Кузнецова, Н. Темех, І. Фенга, В. Цвіка, М. Шостак.

Під час вивчення «Основ тележурналістики» студенти отримують основоположні знання про форми, методи, засоби, базові принципи та особливості праці тележурналістів, пізнають ознаки інформативності текстів, фундаментальні положення логіки, мову екрану, психологію журналістського мистецтва.

Під час вивчення «Основ сценарної майстерності», формується майбутній фахівець, в якого систематизуються літературні здібності, набуваються знання щодо особливостей створення сценаріїв та основних принципів написання журналістських (в тому числі і телепортерських) текстів.

Вивчення «Майстерності телеведучого» надає теоретичні знання та практичні навички поведінки перед камерою та мікрофоном, роботи в кадрі та поза кадром, спілкування із співрозмовником, формування власного телевізійного іміджу.

Основне завдання курсу «Мистецтво телерепортажу» – становлення майбутніх телерепортерів в рамках репортерській команді; ознайомлення з особливостями збирання матеріалів, здійснення зйомки і монтажу, підготовки до ефіру телерепортажів; прищеплення навичок одержання якнайкращих результатів в обмежених часових рамках; формування навичок зйомки репортажів та написання текстів, з урахуванням поставлених завдань, жанру кожного репортажу, екстремальних умов підготовки. Специфіка теперішньої тележурналістики визначається певними принципами, про які і піде мова далі.

У той час, коли телебачення проходило етап становлення себе як засіб масової інформації, телерепортажем вважалося екранні витвори усіх інформаційних жанрів. «Узагальнено, з певною часткою умовності, можна говорити про репортажність інформації та нарисовість публіцистики», – стверджували автори книги «Журналіст ТВ: за кадром и в кадре» [3, 24]. Завдяки розвитку системи жанрів розширено, упорядковано і структуровано багато понять у сфері тележурналістики. Але труднощі у визначенні жанру репортажу існують і зараз. Часто ми чуємо, як ведучий теленовин представляє репортаж, а спостерігаємо дещо інше, особливо тоді, коли в основі сюжету немає чітко зазначеної події або її «притягнуто за вуха». Хронікальне повідомлення від репортажу відрізняє одна суттєва риса – в

центрі репортажу завжди знаходиться подія, і саме подієвість матеріалу є приводом для створення телерепортажу.

У своєму дослідженні репортажу як жанру на телебаченні, на радіо і в пресі, М. Барманкулов відзначив: «...можна, порівнюючи прояви жанру в пресі, на радіо та телебаченні, прийти до такого висновку: в усіх випадках головним залишається взаємозв'язок двох змінних компонентів: подія – репортер. Узагальнене визначення може бути зрозумілим лише з урахуванням цього змінного взаємозв'язку» [1, 31]. Змінюються події і змінюються репортери, але специфіка репортажу як особливої форми відображення фахівцями медіа навколишнього життя залишається незмінною і дуже вдало вкладається в запропоновану М. Барманкуловим формулу «подія – репортер».

Визначимось з послідовністю дій репортера при підготовці та видачі матеріалів в ефір:

1. Збирання інформації. Якщо це незапланований оперативний репортаж (екстрені події, техногенні та стихійні лиха, аварії тощо), то група якомога швидше виїжджає на місце подій, і збирання інформації відбувається там. У разі підготовки тематичного, проблемного, художнього репортажу журналіст має можливість заздалегідь вивчити проблему, пошукати інформацію на задану тему в газетах та інтернеті, одержати деякі дані, поспілкувавшись із спеціалістами.

2. Відбирання інформації. Упорядкування одержаних відомостей, оцінка даних, аналіз процесів та явищ, розподіл їх на головні та другорядні. Це робиться до зйомки, а після зйомки здійснюється остаточний відбір інформації

3. Зйомка. За великим рахунком це теж збирання та відбирання інформації. Репортеріві необхідно терміново зробити кадри події, яка відбувається в цю мить, знайти очевидців, свідків події і взяти у них інтерв'ю, поспілкуватися з офіційними особами і представниками органів влади, записати на плівку їх пояснення відносно того, що сталося. Ознайомившись з

матеріалом, репортер повинен знятися сам в кадрі з певним текстом на фоні подій (стенд-ап, їх може бути декілька). Особливу увагу репортер і оператор мають приділити антуражу і деталям, це допоможе правильно змонтувати матеріал. При необхідності треба залучити експертів, які прокоментують і дадуть оцінку подіям.

4. Написання сценарію сюжету або репортажної передачі. Якщо це оперативний сюжет, репортер пише, як то кажуть, „з коліс“, інколи навіть в автомобілі, повертаючись зі зйомки. В інших випадках журналіст має час подумати над сценарієм і своїм закадровим текстом і здійснити цю роботу ретельніше.

5. Зачитування позакадрових авторських текстів. Зазвичай це робиться в студії після написання та затвердження керівництвом редакції сценарію сюжету. Але інколи, якщо репортер встигає під час зйомки написати свій позакадровий текст, він може начитати його на мікрофон телевізійного журналістського комплексу (ТЖК) на знімальному майданчику, що надає деякі переваги: зберігається інтершум місця події і емоційне сприйняття репортером того, що відбувається.

6. Монтаж сюжету. Цей процес відбувається в монтажній апаратній студії або в мобільній апаратній пресувальній телевізійній станції (ПТС), якщо знімальна група знаходиться далеко від телекомпанії і в ефір треба передати закінчений виробництвом сюжет.

7. Титрування. На змонтований матеріал наскладуються, де треба, титри і субтитри, тільки після цього сюжет вважається готовим до ефіру. Втім, назагальнонаціональних телеканалах титрування відбувається в прямому ефірі новинних передач.

1.3.Творчо-виробничі аспекти сучасної репортажної тележурналістики

Репортаж постає важливим елементом сучасних інформаційних програм на українському телебаченні. З його допомогою глядачі можуть довідатися, які теми будуть висвітлені у новинній програмі та оцінити, наскільки зазначені проблеми постають актуальними стосовно інформаційного порядку денного, аби виділити певний час для перегляду новин.

Практично кожен крупний український телеканал має власну програму, що має інформаційне спрямування. Протягом існування українського телебачення на вітчизняних телевізійних каналах відбувалась постійна зміна контенту, виникали нові програми та прибиралися з ефіру старі, проте саме інформаційна складова у тому чи іншому вигляді залишилась на всіх каналах українського телебачення.

Переважно на вітчизняних телевізійних каналах новинні випуски виходять декілька разів на день. Ми свідомо висуваємо за дужки канали, чиє мовлення повністю складається з новинних випусків, як-то телеканал новин «24».

Проте, слід зауважити, що новинні випуски, що виходять у різний час доби, мають різне функційне та ідейне навантаження. Якщо ранкові випуски переважно дублюють новини, що сталися напередодні, є лаконічними та переважно інформативними, то денні випуски становлять найлаконічніший різновид подібного роду продукції протягом всього телевізійного дня. У них часто представлено просто дайджест новинної інформації, якщо, звісно, протягом дня не стається жодної надзвичайної події, сюжет про яку слід «поставити» до телевізійного ефіру.

Найголовнішим у інформаційному мовленні доби є так званий вечірній випуск новин. Зазвичай він виходить у часовому слоті між дев'ятнадцятою та двадцять першою годинаю, тобто в години, коли найбільша кількість людей знаходиться перед екраном, а час є не дуже пізнім.

Саме в цих випусках розміщено найбільш інформативну картину доби, що минає. У них можливий максимально ретельний та глибокий аналіз ситуації, відбитої в сюжетах. У вечірніх випусках новин більш об'ємною стає роль ведучого. Тоді як у денних випусках його роль зводиться переважно суто до оголошення нової інформації, то ведучий вечірнього випуску може вдаватися до аналізу подій, про які він розповідає глядачам, демонструвати різні точки погляду, зіставляти їх та коментувати. Невипадково, що ведучими вечірніх випусків зазвичай стають найбільш досвідчені та відомі журналісти телеканалів. Так, зокрема, новинні випуски «Телевізійної служби новин» на каналі «1+1» в різні часи вели такі визнані майстри новинного жанру, як Алла Мазур, Людмила Добровольська, Олесь Терещенко.

Окрему групу новинних програм, яка подеколи виділяється в особливий жанр телевізійного ефіру, складають недільні, або підсумкові випуски новин, що висвітлюють та підсумовують усі ті події, що відбулися у країні та світі протягом тижня. Власне, такі програми, на нашу думку, набагато доречніше було б назвати аналітичними, ніж просто інформаційними чи навіть інформаційно-аналітичними, оскільки в них роль новизни поданої інформації постає значно меншою за її аналітичну обробку ведучими програми. Часто до таких програм запрошують відомих політичних та суспільних діячів, експертів з актуальних питань, що обговорюються в недільному ефірі. Зазвичай, репортажі до телевізійних новинних випусків починають робити удругій половині дня. У цей час на більшості телевізійних каналів проходять денні новинні випуски, до яких якщо й робиться репортаж, то короткий, і максимум за півгодини до початку відповідної програми. Натомість, до вечірньої програми канали готуються більш цілеспрямовано.

Приблизно о шістнадцятій – сімнадцятій годині починаються перші репортажі, які за мірою наближення до головної новинної програм включуються до рекламної сітки каналу з частотністю приблизно раз на кожні півгодини. Якщо ж у програмі телевізійних передач каналу у слоті з шістнадцятої до сімнадцятої години є новинний випуск, як, наприклад,

нателеканалі «Україна», короткий репортаж включається в кінцеву частину йогоструктури, як у випадку з програмою «Події», яка виходить саме о сімнадцятійгодині.

Щоденно мільярди людей переглядають випуски телевізійних новин і в переважній більшості їх основу складають репортажні сюжети. Цей жанр є найбільш розповсюдженим через максимальну наближеність до аудиторії, оскільки серед інших різновидів матеріалів у цифрових ЗМІ розповідь журналіста з місця події об'єктивно відображає реальну дійсність: «У телевізійному сюжеті нерідко буває ефективним початок і без закадрового тексту, лише з «нарізки» відеофрагментів, які супроводжуються відповідним інтершумом, тобто живим звуком чи певною мелодією. Таке можна практикувати, коли висвітлюється якась сенсація, резонансна подія, стихійне лихо, масові дієства тощо» [2, с. 32–33]. Насамперед через те, що зафіксувати камерою та передати глядачу можливо лише справжню картину того, що відбувається. Крім цього, нерідко телерепортажу також властива і суб'єктивність, оскільки нерідко кореспондент подає матеріал на власний розсуд опираючись на особисту перцепцію. Але в професійному репортажному сюжеті цього робити не варто. Перш за все, журналіст повинен спиратись на інтерес аудиторії, щоб викликати зацікавленість і привернути увагу більшої кількості телеглядачів.

Аналізуючи випуски загальнонаціональних телевізійних новин, можна стверджувати, що обличчя провідних телеканалів визначають репортажні програми інформаційного та інформаційно-аналітичного характеру. У переважній більшості сюжетів на загальнонаціональних телеканалах, поява репортера в кадрі є доречною та виправданою. На відмінну від регіональних засобів мас-медіа, в тому числі на телеканалі «Юг», де можливість побачити кореспондента при висвітленні новинного матеріалу трапляється значно рідше. Зрозуміло, що у сучасному світі в порівнянні телеканалами місцевого та обласного рівня значною популярністю серед масової аудиторії користуються передові українські телевізійні бренди. Інформаційна

насиченість в них захоплюючих програм представлена для глядачів більш широким вибором, а зйомки сюжетів можуть проходити не тільки з різних куточків нашої країни, а ще із-за кордону. Набагато розвиненіші сучасні комунікаційні технології дозволяють загальнонаціональним телеканалам спілкуватись через телеміст у прямому ефірі з будь-якого куточка світу та робити оперативні репортажі з місця подій. Звісно регіональній телепростір поступається локальному технологічними можливостями, але так само має свою аудиторію. Перевага новин на місцевому каналі в географічній близькості до глядача, який більш детально дізнається про актуальні події сьогодення. А репортажі з місця подій у регіональних TV також дуже доречні, хоча далеко не завжди мають можливості прямого включення. Для цього необхідно відзняти дійсно гарний матеріал, вартий уваги та здатний зацікавити глядача. Його складовими впершу чергу є герої – звичайні люди, які оживляють кадр та роблять картину всього сюжету цікавішою. Головне в такому випадку максимальна близькість до глядача та взаємний контакт на відстані – інтерактивність. Гарного ефекту додає поява журналіста в кадрі та розповідь з місця подій – це називається стенд-ап. Для цього слід порівняти назви двох понять. За визначенням Н.Симоніної: «Сюжет на телебаченні (відеосюжет) – телевізійний журналістський матеріал, що передбачає такі обов'язкові елементи: відеоряд з інтершумом, закадровий текст журналіста, синхрони (фрагменти інтерв'ю з причетними особами). Стенд-ап журналіста – додатковий елемент» [3, с. 88]. І хоча репортаж у певній мірі є складовою сюжету, він має дещо інше пояснення: «Репортаж – телевізійний журналістський матеріал, що оперативно повідомляє про подію і передбачає такі обов'язкові елементи: відеоряд з інтершумом, закадровий текст і стенд-ап журналіста, синхрони (фрагменти інтерв'ю)» [3, с. 88].

На відміну від оперативного репортажу або фактажного матеріалу, у випадку, коли журналіст змушений слідкувати за подіями, розробку авторського матеріалу потрібно планувати завчасно. Продумуючи сюжетну лінію до найменших деталей, репортер вибудовує хронологію послідовності

висвітлюваної інформації. У телематеріалі журналіст має вдало поєднувати текстову частину, відеоряд та задіяних осіб. Сюжет може бути різнотипним, в залежності від задуму творця. Одним із варіантів такого матеріалу є розробка та глибше вивчення теми оперативного репортажу. Метою якого є розкриття більш широкої перспективи та надання події вагомої значущості. Іншим варіантом можливим для розгляду є репортажний сюжет присвячений проекту, не обмеженому часовими рамками або конкретній людині, яка виступає основним героєм. Під час розробки цих авторських сюжетів, журналіст заздалегідь готує питання та ставить цілі, на які по завершенню отримує відповідь. Що суттєво відрізняє процес створення авторського матеріалу від оперативної подачі інформації у репортажі. Але враховується той чинник, що тема і задум так само захоплюючі та актуальні для телеглядача. Тому, при плануванні телерепортажу, щоб виокремити найголовніше із потоку інформації, журналіст повинен ставити перш за все для себе два основних питання: 1) Що глядачі бажають і мають знати у конкретному випадку? 2) Як найоптимальніше їм розповісти? При написанні тексту необхідно керуватись ще одним запитанням – яким чином це вплине на людей? Хронометраж сюжету може бути від 30–40 секунд у програмах новин до 5–7 хв. в аналітичних, 10–15 хв. у публіцистичних, художньо–публіцистичних програмах[3,с.89].

1.4. Основні ознаки та виразні елементи телевізійного репортажу

Характеризуючи основні ознаки та виразні елементи телевізійного репортажу, варто зазначити, що протягом усієї історії телебачення репортаж був головним жанром та способом інформування. Дослідники визначають репортажність як «іманентну (внутрішньо притаманну), природну властивість телебачення» а репортаж — як «найпоширеніший, дієвий, провідний жанр тележурналістики» [44, с. 45].

Проблема його виокремлення як самостійного телевізійного жанру пов'язана зі специфічними властивостями телебачення, зокрема з безпосередністю й одночасністю існування твору (власне репортажу) та предмета його відображення (певної події), що передбачає можливість поєднувати зйомку, монтаж та трансляцію події під час того, як вона відбувається, тобто здійснювати водночас майже всі етапи роботи над екранним твором. На відміну від телевізійних, друковані ЗМІ не мають таких переваг, тому репортаж не є для них визначальним жанром. Таким чином, репортажність — природна особливість телевізійного мистецтва, яку можна визначити як здатність до транслявання.

Водночас, репортажі — це передачі, які транслюють у прямому ефірі (заходи, церемонії, урочистості, масові свята, спортивні змагання тощо). Технологія запису за трансляцією дозволяє показати подію повністю в зручніший для телеефіру час. На цих особливостях ґрунтується класифікація жанру за способом транслявання, згідно з якою репортаж поділяється на прямий та фіксований, а також за ступенем авторського втручання, що відрізняє коментований репортаж від некоментованого, де спостерігається максимально об'єктивне відтворення події на телеекрані в реальному часі її здійснення. Але трансляція події не є самостійним телевізійним твором, оскільки його зміст і композиція залежать від змісту й структури заходу, що відбувається, та стає предметом відображення на екрані, а інформаційна й мистецька цінності визначаються змістовністю та динамічністю самої події.

Репортаж виокремлюють і як самостійний жанр, котрий потребує певних передумов для створення. У традиційному розумінні цей жанр журналістики є розповіддю автора про подію під час її здійснення. Дослідники зазначають, що він є «оперативною формою емоційного, наочного зображення події, учасником якої був сам автор», або «оперативним жанром преси, радіо, телебачення, в якому динамічно, з документальною точністю, яскраво й емоційно відтворюються картини дійсності в їхньому розвитку через безпосереднє сприйняття автора» [19, с. 102].

Це акцентує на картинній зображальності як специфічній жанровій відмінності, а також на безпосередності сприйняття й почуттів завдяки присутності автора під час події. Інші науковці надають пріоритету оповідальності репортажу, характеризуючи його як «інформаційну розповідь, повідомлення з місця події під час її перебігу», або як «жанр журналістики, що надає можливості оперативно повідомляти для друку, ЗМІ, радіо, телебачення про будь-яку подію, очевидцем або учасником якої є кореспондент» [47, с. 89].

Оперативність репортажу полягає в тому, що він фіксує насамперед емоційне, а вже потім логічне осмислення події. В. Лизанчук зазначає, що цей жанр є оперативним і в ньому «динамічно, документально, яскраво й емоційно... відтворюються події реальної дійсності» [24, с. 234].

Отже, можна виокремити такі мистецькі ознаки цього жанру: оповідальність, картинність, емоційно-образне відображення, а також оперативність та імпровізаційна безпосередність реагування на подію. Згідно з М. Стівенсом, «телевізійні і радіорепортери повинні бути швидкими», тобто реактивними, і ця реакція є рушійною виразною силою їхніх творів [41, с. 202].

Жвавість репортерського сприйняття робить репортаж «натхненною інформацією», потребуючи від автора особливої чутливості. Завдяки асоціативно-образному мисленню цей жанр належить до художньо-

публіцистичного напрямку журналістської творчості, водночас він є результатом інформаційної та аналітичної роботи.

Предметом відображення репортажу є подія як послідовність дій, що стає головною умовою створення цього жанру. Отже, детальне з'ясування значення поняття події розкриває природу репортажного твору. Універсальність терміну, що використовується різними галузями знання, призводить до нечіткого тлумачення його змісту. Довідкова література ототожнює подію з явищем та фактом, що унеможлиблює їх розмежування та спричиняє різночитання навіть у самому жанрі репортажу. У свою чергу, визначення факту як дійсного явища або події урівнює три поняття. У «Філософській енциклопедії» зазначено, що поняття події має широке тлумачення: як «природне явище; як подія історична; як подія психо-біографічна; світова подія; як подія в статусі пригоди або випадку» [33, с. 89].

Суттєвий жанровий чинник репортажу — обмеження оповіддю лише однієї події, тому наявність опису й аналізу декількох подій не є ознакою цього оперативного жанру. У такому разі репортер має вирішити завдання вибору необхідної для емоційного висвітлення події, яка багата на яскраві деталі й подробиці, або проблему відтворення й розповіді про пересічну подію як особливо цікаву й дивовижну. Іншими словами, цю репортерську особливість визначають як «відчуття новини» [41, с. 202].

Важливою вимогою для формування цієї якості є допитливість і ретельність у зборі інформації. Саме показ, узагальнення через деталь допомагають зробити цікаву історію з будь-якої тривіальної події. А відтак, нечасті репортажі в місцевих випусках новин пояснюються не стільки браком сенсаційних подій, скільки невмінням авторів відчувати ту саму новину, яка робить репортерську історію цікавою. Отже, відчуття новини, вміння знайти в будь-якій події захопливий сюжет доповнюють характеристику репортажного жанру.

Формуванню означених навичок сприяє намагання репортера самому зацікавитися й захопитися подією, спроба знайти власний ракурс погляду, який відрізнятиме оповідь автора від інших матеріалів на цю тему. Вибором індивідуальної точки зору, підбором деталей, побудовою репортажу визначається ставлення автора до висвітлюваної події. Таким чином, репортаж на тлі інформаційних матеріалів у новинному випуску, максимально суб'єктивний жанр, що є його особливістю, яка надає йому певної свободи стосовно змісту й збагачення авторськими міркуваннями, а також робить його «одухотвореною інформацією, новиною в русі» [29, с. 102].

Поряд із подією, наявність якої є основною жанровою вимогою, репортаж здатний створювати образ цієї події, який ґрунтується на авторських відчуттях та враженнях під час її перебігу, а також на експресивних деталях, що стають «наочними ознаками факту» [29, с. 103].

До останніх належать як візуальний подієвий малюнок із його барвами, пластикою, так і звукова картина в ритмах, тембрах і динаміці. Усі вони фокусуються в понятті репортажної замальовки, яка доповнює й забарвлює композицію твору. Отже, поєднання документальної розповіді про справжню невігадану подію із чуттєво-асоціативним колористичним її сприйняттям сприяє виникненню репортажного публіцистичного образу.

Стосовно часового мистецького виміру слід відзначити, що репортаж — один із небагатьох жанрів, оповідь у якому ведеться переважно в теперішньому часі. Це є суттєвою жанровою ознакою, оскільки поняття факту в науці асоційоване з минулим, факт констатують як здійснену подію або явище. Тому інформаційна журналістика, незважаючи на те, що спрямована на відтворення сучасності, застосовуючи метод констатації фактів, здійснює повідомлення в минулому часі. На відміну від інших інформаційних жанрів, репортаж та матеріали, які використовують репортажний принцип викладення, відзначаються ефектом безпосереднього долучення до події, що відбивається у використанні дієслів у теперішньому

часі. Підкреслимо, що ці особливості притаманні лише електронним ЗМІ, адже друковані мають триваліший шлях до аудиторії.

У свою чергу, композиція репортажу будується на описові подієвого процесу, забарвленому авторськими відчуттями й враженнями, а також оцінками й думками інших персонажів. У рамках однієї події автор виокремлює ключові драматичні етапи: зав'язку, перипетії, кульмінацію, розв'язку, тобто має «із плетива життєвих обставин і подій сконструювати відповідний конфлікт і послідовний сюжет... створити причинно-наслідкову картину подій...» [19, с. 90].

Саме ці вимоги, поряд з оперативним пошуком дійових осіб для репортажу та деталізацією (виявленням характерних деталей, що змальовують подію), зумовлюють складність роботи в цьому оперативному жанрі. В. Здоровега наводить два технологічні способи динамізації репортажу, один із яких пов'язаний зі стрімким рухом самого предмета (події), а другий, прийнятніший для подій із недостатньо вираженим перебігом, спрямований на активізацію авторської позиції, коли «об'єкт не може рухатися, але в динамічному стані сам автор» [19, с. 91].

Другий спосіб дозволяє створити з будь-якої події яскраве видовище, а репортер, у свою чергу, стає шоуменом. Тож якість роботи автора залежить від того, наскільки він зуміє зробити «цікаву історію з будь-якої події» [41, с. 189].

Отже, охарактеризувавши основні ознаки та виразні елементи телевізійного репортажу, варто зазначити, що телевізійний репортаж — це самостійний жанр та загальний принцип подання інформації на телебаченні. Обов'язковою умовою його існування є наявність однієї події, обмеженої певним часом та місцем перебігу. Під подією слід розуміти певний етап у спільному бутті декількох людей як елементу соціуму. Другою важливою жанровою умовою є присутність автора на місці події, внаслідок чого завдяки опису поетапних змін подієвого процесу журналіст веде свій репортаж. Головними вимогами при цьому є «відчуття новини», ретельність і

допитливість у зборі інформації, власна зацікавленість у події, яка позначається у виборі характерних деталей, ракурсу висвітлення, чуттєво-образному забарвленні та своєрідності репортажного публіцистичного образу.

Суттєвою жанровою та мистецькою особливістю репортажу є відтворення сьогодення в теперішньому часі, тобто подання фактів не методом констатації, як в інших інформаційних творах, а завдяки опису події безпосередньо в процесі існування. Тобто ефект присутності та безпосередність сприйняття — головні чинники жанру, зокрема його телевізійного різновиду.

Висновок до розділу.

Телевізійний репортаж — це самостійний жанр та загальний принцип подання інформації на телебаченні. Обов'язковою умовою його існування є наявність однієї події, обмеженої певним часом та місцем перебігу. Під подією слід розуміти певний етап у спільному бутті декількох людей як елементу соціуму. Другою важливою жанровою умовою є присутність автора на місці події, внаслідок чого завдяки опису поетапних змін подієвого процесу журналіст веде свій репортаж. Головними вимогами при цьому є «відчуття новини», ретельність і допитливість у зборі інформації, власна зацікавленість у події, яка позначається у виборі характерних деталей, ракурсу висвітлення, чуттєво-образному забарвленні та своєрідності репортажного публіцистичного образу.

Суттєвою жанровою та мистецькою особливістю репортажу є відтворення сьогодення в теперішньому часі, тобто подання фактів не методом констатації, як в інших інформаційних творах, а завдяки опису події безпосередньо в процесі існування. Тобто ефект присутності та безпосередність сприйняття — головні чинники жанру, зокрема його телевізійного різновиду.

Детально розглянувши парадигму жанру репортажу як одного з видів інформаційної єдності журналістики, ми дійшли висновку, що жанр репортажу є найбільш репрезентативним жанром цього роду журналістики, оскільки поєднує в собі всі найважливіші ознаки інформаційних жанрів, тобто: опис, розкриття суспільно важливої події, оперативне її представлення, об'єктивне висвітлення, зведення до суб'єктивних оцінок та аналізу. Репортаж – це один з найбільш розвинутих і поширених інформаційних жанрів у сучасному світі і в Україні, зокрема, оскільки дозволяє повідомляти про найважливіші події найоперативніше і найдинамічніше, що в свою чергу є дуже важливим в сучасному світі з його над швидким перебігом подій, безліччю інформаційних потоків, зайнятістю населення.

РОЗДІЛ II

ОСОБЛИВОСТІ ТЕЛЕВІЗІЙНОГО РЕПОРТАЖУ НА УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

2.1. Телевізійний спецрепортаж у сучасному медіапросторі

Характеризуючи телевізійний спецрепортаж у сучасному медіапросторі, варто зазначити, що сьогодні складно уявити контент будь-якого телеканалу без жанру «репортаж» як в програмі новин, так і в інших програмах. Саме цей жанр дозволяє знизити ризик маніпуляції свідомістю мільйонів споживачів інформації та викликає довіру, створюючи високий рівень емоційного сприйняття інформації. В добу дефіциту критичного мислення серед учасників медіа-комунікації існує тверда позиція «думаючих» споживачів традиційного і конвергентного медіа-продукту – побачити подію на власні очі, проаналізувати, зробити висновки, сформулювати точку зору. Тому вкрай популярними є передачі і відео-сюжети в жанрі репортажу, окреме місце серед яких посідає жанр спецрепортажу. Сучасний рівень технічних можливостей відкривають нові перспективи розвитку цього жанру в будь-яких медіа, але в екранному втіленні вони, по суті, безмежні. Репортажність вважається «іманентною ознакою телебачення» та цілком втілює таку його особливість як симультантність – одночасність фіксації події та її трансляції, що забезпечує особливу достовірність і переконливість [47, с. 202].

Репортер на телебаченні – складний фах телевізійного журналіста, який повинен сьогодні володіти широким спектром професійних навичок. У службі новин він готує тематичні репортажі та репортажі з подій, для аналітичних програм готує аналітичні та критичні матеріали, для публіцистичних програм – проблемні репортажі. Професія «телерепортер» виробила стійкі критерії творчо-професійної діяльності в різних типах і форматах телевізійного мовлення, підтвердивши свою актуальність для інформаційного, інформаційно-аналітичного та аналітичного типів мовлення.

До того ж сучасність вимагає від зазначених фахівців володіння новітніми інформаційними технологіями та технічних знань з дигіталізації усієї сфери телевізійної журналістики та переходом до нового каналу комунікації – конвергентних медіа [26, с. 78].

На думку В. Гоян, «Репортер повинен миттєво мислити, повинен уміти відокремити себе від загального, що вирує, що відбувається. Вміти побачити найголовніше, найсуттєвіше і миттєво відтворити в додатковому слові. Найперше на телебаченні – це зображення, а потім вже текстовий інформаційний ряд, репортер – це аналітичне мислення, уміння правильно «телевізійно» викласти інформацію» [15, с. 89].

Одним з найскладніших різновидів телевізійного репортажу є спеціальний репортаж, який традиційно відноситься до інформаційних жанрів, проте перебуває в постійному розвитку та трансформації. М. Кім, наприклад, відводить йому місце в групі пізнавально-тематичних жанрів з ознаками публіцистики на тій підставі, що його створення вимагає від журналіста ретельного вивчення теми та узагальнення фактажу [23, с. 102].

В. Цвік називає телевізійний спецрепортаж «мікронарисом», який майже завжди має всі жанрові ознаки теленарису. В телевізійних спецрепортажах рівень художності традиційно високий» [48, с. 202].

На думку М. Галлера, цей жанр є гібридним та поєднує безпосередньо репортаж і розслідування, але не розслідування-викриття, а розслідування-дослідження проблеми з суттєвою фактологічною базою. Дуже важлива наявність емоційних деталей як у відеоряді, так і в тексті задля представлення проблеми на емоційному рівні [12, с. 167].

Спецрепортаж є відгуком на резонансну подію чи проблему будь-якої сфери суспільного життя, подій та героїв може бути багато. «Не існує спецрепортажу про синю моркву чи про те, що коала народила тигреня» [21, с. 35].

Тому й теми спецрепортажів, які сьогодні виробляють і транслюють українські телеканали говорять самі за себе: «Іловайськ: як живе місто через

3 роки», «Як українці користуються безвізом» (Hromadske. UA), «Як виживає Зайцеве: спецрепортаж», «Як депутати на Дніпропетровщині відстоювали Брежнєва» (5 канал), «Забудівля історичного Київа», «Судова реформа» (Інтер) [42, с. 89].

Спецрепортаж потребує від автора публіцистичного підходу, має більший хронометраж, ніж двохвилинний новинний сюжет, часто виноситься за рамки випуску новин і демонструється в ефірі одразу після закінчення новинної програми. Практично всі загальнонаціональні телеканали виробляють і транслюють відеопродукт цього жанру, навіть «обов'язкова присутність спецрепортажів та серіалів в сітці мовлення для отримання рейтингу» [42, с. 90].

Жанр телевізійного спецрепортажу одразу увійшов у новий медіапростір, для якого конвергентність є важливою ознакою. Найцікавіші матеріали цього формату можливо знайти на сайтах каналів та в YouTube, Facebook, Twitter. Багато каналів мають повну версію в YouTube [42, с. 94].

Цікаво зазначити, що Hromadske.UA в YouTube третім рядком рубрик на сторінці виставляє «Спеціальний репортаж», так само як канал «Україна» в сітці мовлення має програму «Спеціальний репортаж» у вечірній primetime. Також, традиційно, це постійні рубрики інформаційно-аналітичних програм «ТСН. Тиждень» (1+1), «Подробности» (Інтер) чи повноцінні програмні проекти «Ексклюзивний репортаж з окупованого Донецька», «Чому на нові школи витрачають мільйони» (програма «Секретні матеріали» канал «1+1»), «Обличчя війни. Спецрепортаж» (Перший.UA) [42, с. 95].

На думку Л. Канфера, спецрепортаж сьогодні розглядається більше як метод отримання інформації з використанням певної стилістики, проте масштаб і специфіка зазначеного відеопродукту різноманітна «Спецрепортаж, так само як і його найвища сходинка – документальне репортажне кіно – це трикутник. При наявності двох сторін – репортажу та аналітики – можливо говорити про спецрепортаж. Для документального кіно потрібна певна драматургія» [21, с. 56].

Спеціальні репортажі все частіше стають окремими передачами, що будуються за законами репортажного жанру, все частіше автори працюють у руслі інвестигативної журналістики. Наприклад, програма «Секретні матеріали» (1+1) [21, с. 57].

Розвиток жанру спеціального репортажу спричинив появу нового різновиду інформаційного мовлення – багатосерійного репортажу, в якому кілька днів поспіль журналіст здійснює розслідування однієї проблеми, повертаючись до однієї теми, та героям [48, с. 109].

Важливість присутності зазначеного жанру у сучасному медіапросторі можливо зрозуміти за таким фактом: у 2010 році оргкомітет національної премії «Телетриумф» створив нову номінацію «Спеціальний репортаж».

Проте не завжди глядачі мають можливість дивитись якісний з точки зору об'єктивності надання інформації медіапродукт, іноді журналісти женуться за сенсацією, для втілення якої спецрепортаж цілком підходить. Наприклад, на телеканалі «Україна», який посідає перше місце у рейтингу за даними Індустріального телевізійного комітету на серпень 2017 року існує циклова програма «Слідами...», яка має ознаки спецрепортажа та пов'язана з темою проблеми корупції в країні [57].

У програмі «Слідами грантоїдів: спеціальний репортаж» використовуються репортерські методи отримання інформації, яскраві деталі, емоційність екранної інформації, навіть музика, обов'язково створюється «ефект присутності». Проте, за твердженням інтернет-видання «Детектор медіа», створена вона із порушеннями журналістських стандартів: «Незалежна медійна рада дійшла висновку, що було допущено неприпустиме для інформаційної журналістики порушення стандартів точності, достовірності та збалансованості подачі інформації... всі експерти дублюють думку журналістів та використовують для підтвердження їхньої позиції щодо фактів, відображених у сюжеті» [57].

Дослідники та практики з цієї проблеми зауважують глибинні зміни, що відбуваються у засобах створення інформаційних жанрів, в тому числі і

репортажу, внаслідок чого відбувається оновлення сформованих концепцій. Поняття «репортажний опис», «репортажна розповідь», «репортажний лист» використовуються, коли мова йдеться про конкретні методи демонстрації інформації в журналістському тексті, згідно з різними жанровими формами [12, с. 78].

Відзначаючи трансформацію телевізійного спец репортажу загалом, відзначимо, що змінам піддається головна риса зазначеного жанру – «ефект присутності», яка ускладнюється різними композиційними та візуальними прийомами, вони виконують й функцію аргументації. Проте сьогодні набагато важливіше показати не «ефект присутності», а ефект співпереживання, співучасті. Сучасна мова екрану (елементи динамічного відео), що активно розвивається, а також сучасне цифрове обладнання надають таку можливість. Все частіше репортерська команда складається не тільки з оператора та журналіста, а ще й режисера.

Отже, охарактеризувавши телевізійний спецрепортаж у сучасному медіапросторі, варто зазначити, що жанр телевізійного спецрепортажу постійно змінюється, незмінним залишається тільки принцип існування «медійної реальності», коли «мова йдеться не про відповідність «реальному світу», а про ті ознаки, які має світ, створений медіа».

Основою спецрепортажу все частіше є не подія, а проблема. Він готується в тих випадках, коли тема вимагає від репортера ретельного і всебічного вивчення, вільного володіння технологіями, композиція спецрепортажу схильна до трансформації. Зазначений медіапродукт є витратним, вимагає збирання додаткових фактів і знаходження тривалого часу на місці події, журналіст стає свідком подій, знаходиться в кадрі, рухається та створює ефект присутності глядача.

2.2. Аналіз мови телевізійного репортажу

Аналізуючи мову телевізійного репортажу, варто зазначити, що усне мовлення українських журналістів на місці подій відтворює традицію усного мовлення в Україні. Мова засобів масової інформації на сьогодні виконує функцію джерела поповнення української літературної мови. Тому відповідальність журналіста за кожне сказане слово неабияка.

Окремі зауваги щодо мовного наповнення репортажу містять розвідки відомих науковців з теорії журналістики. Стиль подання репортажного тексту повинен бути простим. Мовні засоби мають бути зрозумілими та доступними для широкого кола глядачів та слухачів, а мовлення репортера – багатим, щоб глядач зміг відчувати та побачити все те, що побачив і відчув сам журналіст. Текст має бути живим, динамічним та точним. Слова репортажу адекватно відображають подію. Для цього теж варто користуватися словником заради точного опису деталей одягу, оточення тощо. Потрібно точно відбирати лише характерні факти. Треба чергувати фрази та абзаци, короткі та довгі речення, що дає можливість вибудовувати окремий ритм репортажного тексту [25, с. 132].

Дотримання мовних норм в усному мовленні репортерів є запорукою порозуміння з телеглядачами та підтримання доброго іміджу самих журналістів. Проте, переглянувши пряму мову українських репортерів, ми спостерегли, що журналісти не завжди використовують знання мовних норм на практиці. Деякі із них проаналізуємо.

У телевізійних репортажних текстах виявлено такі порушення:

1. Вживання пасивних конструкцій: «Сьогодні в антикорупційному суді слухається одразу паралельно кілька справ» («Час новин»: 12.11.19); «Сьогодні тут слухаються справи члена ради НБУ Миколи Калинського» («Час новин»: 12.11.19).

Використання пасивних дієслів не властиве для українського усного мовлення, адже такі конструкції спотворюють мовлення, роблять його незрозумілим через граматичну відсутність суб'єкта дії в реченні. У таких

випадках потрібно використовувати особові дієслова: в аналізованому реченні слухають.

2. Вживання повторів, тавтологій, що не сприяють економії та мінімальності мови, а, навпаки, роблять мовлення громіздким та втомливим: «Сьогодні в антикорупційному суді слухається одразу паралельно кілька справ різних фігурантів однієї справи щодо надання стабілізаційного кредиту Національним банком у дві тисчі чотирнадцятому році Віейбі банку» («Час новин»: 12.11.19); «Кілька днів тому Прилуки сколихнула ще одна звістка – чергова звістка про ще одну загадкову загибель підлітка» (ТСН: 14.11.19); «Тому нині відбувається верифікація, тобто перевіряють, хто саме і де саме нині заґратований» (ТСН: 11.11.19); «От вже десь приблизно з початку 8 години вони почали окремими групами збиратися на Майдані Незалежності» (ТСН: 14.11.19).

3. Помилки у вимові звуків та звукосполучень:

а) пом'якшення кінцевих твердих приголосних: обшукі («Час новин»: 12.11.19) замість обшуки, захисники («Час новин»: 12.11.19) замість захисники, яке («Час новин»: 12.11.19) замість яке;

б) неправильна вимова займенника усі: усіх (ТСН: 14.11.19) замість усіх;

в) неправильна вимова числівника тисяча зі скороченням серединного я: дві тисчі чотирнадцятому році («Час новин»: 12.11.19);

г) пом'якшена вимова шиплячих звуків: критичьних («Час новин»: 12.11.19) замість тисячі, зазначають («Час новин»: 12.11.19) замість зазначають, визначені («Час новин»: 12.11.19) замість визначені, обвинувачюваного («Час новин»: 12.11.19) замість звинувачуваного;

д) ковтання останнього звука в слові зараз: йде зара слухання (ТСН: 15.11.19);

е) оглушення дзвінких приголосних у кінці слів та складів: «Таких прохань до нього не натходило» («Сьогодні»: 15.11.19) замість надходило; «Через привітчинені двері» (ТСН: 12.11.19) замість привідчинені; «Це

тешфігурант цієї справи» (ТСН: 12.11.19) замість теж, «Зарас у сій саме судовій справі» (ТСН: 12.11.19) замість зараз.

Культура вимови звуків та звукосполучень в українській мові формувалася впродовж століть, проте найбільше про неї почали писати дослідники, коли Україна стала незалежною державою і українці змогли відверто усно висловлювати свої думки та погляди. На жаль, зафіксовані порушення є послідовними в мовленні українських журналістів. Очевидно, це зумовлено впливом російської вимови. Проте одним із параметрів милозвучності української мови і є збереження всіх особливостей української вимови звуків та звукосполучень. Тому ігнорувати їх українським журналістам у прямому мовленні не варто.

4. Граматичні порушення: неправильне позначення часу: в десятій тридцять («Час новин»: 12.11.19) замість о десятій тридцять; неправильне утворення форми наказового способу дієслова: давайте послухаємо («Час новин»: 12.11.19) замість послухаймо; неправильне утворення звертання: доброго вечора, Соломія (ТСН: 15.11.19), вітаю, студія («Правда. Наживо»: 08.11.19) замість Соломіє, студіє; неправильне вживання прийменника по: «Засідання досі триває по останній із обвинувачених, а саме по Світлані Кондзелі» (ТСН: 15.11.19) замість щодо справи Світлани Кондзели, Ігор Мазур може пересуватись по території Польщі лише у супроводі консула (ТСН: 10.11.19) замість територією, по німу справу ще не розглядають (ТСН: 12.11.19) замість його справу, через привітчинені двері побачили засідання по Андрію Яцюті (ТСН: 12.11.19) замість щодо справи Андрія Яцюти.

5. Лексичні недоліки: «Сюда прибула група підсилення» (ТСН: 14.11.19) замість сюди; «Мова йде про вболівальників» («Правда. Наживо»: 08.11.19); «Мова іде про одну цілу два десятих мільярда гривень» (ТСН: 12.11.19) замість ідеться; «існуючого фінансування» (ТСН: 14.11.19) замість чинного, дійсного тощо.

Окрім зазначених мовних порушень, виявлено також екання та икання в усному мовленні журналістів. Це не лише не сприяє милозвучності усного

тексту, спотворює його, але й заважає глядачеві інколи збагнути зміст мовленого, відволікає увагу реципієнтів від головного. Над такими недоліками потрібно журналістам працювати самостійно, контролюючи кожне сказане слово, уникаючи заповнення ними пауз у мовленні, доки це не стане автоматичним.

Загалом репортажному текстові мало властиве вживання образних засобів мовлення, проте інколи журналісти можуть вдаватися до використання певних асоціацій, метафор, аналогій, як-от: «Доброго ранку, Святе! Як ти бачиш, Мінськ зранку обгорнув густий туман такі ж туманні уявлення про те, що говоритимуть на засіданні Тресторонньої контактної групи» (ТСН: 11.11.19).

Отже, проаналізувавши мову телевізійного репортажу, варто зазначити, що у мовленні українських репортерів виявлено найбільше орфоепічних та граматичних мовних недоліків. Вважаємо, що причинами таких помилок можуть бути: незнання законів милозвучності мови та граматичних мовних норм; вплив російської вимови та мовних норм.

Найкращими рекомендаціями журналістам для підвищення культури їхнього усного слова, на нашу думку, є, по-перше, глибоке вивчення мовних норм української мови, по-друге, тренування з начитування та вимови звуків, звукокомплексів, речень з метою уникнення та блокування слів-паразитів, екання, икання, а також з тренування правильної вимови звуків та звукосполучень.

2.3.Телерепортаж як важлива складова телевізійного ефіру

Характеризуючи телерепортаж як важлива складова телевізійного ефіру, варто зазначити, що телебачення, як і будь-який інший засіб масової інформації чи вид мистецтва, проходячи черговий етап розвитку, може зазнавати значних змін. Звичайно, що головним їх критерієм є орієнтація на цільову аудиторію. Іншими словами, телевізійники докладають немало зусиль для того, щоб як окремі програми, так і канал у цілому були цікавими для глядачів і приваблювали до себе дедалі більшу аудиторію.

Щодо репортажів, то у телевізійному просторі до цього жанру, як ми уже зауважували, ставляться особливі вимоги. Так, на думку деяких дослідників, телерепортаж слід відносити до жанрів телевізійної публіцистики і розуміти його не як комплексне поняття, тележурналістику загалом або репортажний метод знімання, який передбачає відображення події без втручання журналіста у її перебіг, а як цілком сформований окремий жанр з цілою низкою специфічних ознак, власних закономірностей творення і характерною, притаманною лише йому формою [43, с. 67].

Оскільки структура репортажу має синтетичний характер і може містити елементи інших жанрів, таких як інтерв'ю, звіт, кореспонденція, коментар, дослідники акцентують увагу на наявності певних розбіжностей щодо визначення функціональних особливостей репортажу та їхнього класифікування [40, с. 102].

Як і у попередніх підрозділах, розглядаємо відображення у репортажах двох подій – надання Україні томосу та вибори Президента України 2019-го року. У працях, присвячених дослідженням телевізійного репортажу, має місце виокремлення двох його форм з огляду на використання телебачення поза студією: некоментований показ події (трансляція, найпростіший різновид телерепортажу) і коментований показ події, об'єктом якого стає матеріал важливої суспільної події. Тому насамперед варто наголосити, що низка українських мовників транслювали події, пов'язані із отриманням церквою незалежності, в прямому ефірі. Наприклад, телеканали «UA:

Перший», «UA: Культура», «UA: Крим» 11 жовтня 2018 року вели прями включення зі Стамбула (Туреччина), щоб оперативно повідомити щойно Синод Константинопольського Патріархату винесе рішення стосовно надання Томосу. «Окрім включень з місця події, Суспільне також вело трансляцію зі студії, де зібралися ієрархи, священники та політики, щоб обговорити майбутнє Української Православної церкви. Перелічені мовники 3 лютого, починаючи з 09: 00, транслювали наживо і церемонію інтронізації митрополита Київського і всієї України Епіфанія, яка відбудеться під час божественної літургії у Соборі Святої Софії Київської.

Більшість загальнонаціональних телеканалів транслюють у прямому ефірі 7 січня різдвяне богослужіння Православної церкви України у Софії Київській за участі керівництва держави. Зокрема, святкову літургію можна бачити на Суспільному, Прямому, 5 каналі, ЗІК тощо.

Також про ці події неодноразового говорили і у випусках новин, для яких журналісти окремо підготували невеликі репортажі. Наприклад, подія, що Томос про автокефалію ПЦУ продемонстрували у Софії Київській, лягла в основу репортажу «Довгоочікуваний указ» програми «Перші про головне» на телеканалі «ЗІК» (ЗІК – 2019. – 7 січня. – «Перші про головне». – 20.00).

Журналістка розпочала із невеликого вступу: «Софія Київська під посиленою охороною Тут сьогодні святкова різдвяна літургія. Перед усім – спільна прохальна молитва», після цього подали невеликий уривок із служіння цієї молитви (близько 20 секунд). Надалі авторка говорила про те, хто очолює службу (невеликий уривок із проповіді митрополита Епіфанія), про те, що на богослужіння завітав президент України (уривок із промови Петра Порошенка). У другій частині репортаж транслюють із вулиці, де зібралася велика черга вірян, охочих побачити документ своїми очима. Після невеликого коментарю прохожанина, журналістка пояснює ситуацію: «Але їм на територію поки зась, бо заздалегідь не акредитовані. Кого у списку немає, може спостерігати з екрана. Його встановили посеред площі. По обіді Софіївська площа заповнена вщерть. Літургія закінчується, до людей

виходить президент. Охочих побачити томос стає все більше...» ZIK – 2019. – 7 січня. – «Перші про головне». – 20.00). У третій частині зйомка ведеться безпосередньо від совою, на якому написаний томос. Журналістка наголошує: «А ось, власне, і сам томос. Його текст надрукований на пергаменті грецькою мовою. Людей просять не затримуватися, аби документ змогли роздивитися усі охочі» ZIK – 2019. – 7 січня. – «Перші про головне». – 20.00). Також у цій частині подано пряму мову настоятеля церкви отця Петра, який вказує на часові рамки перебування документу в Софії Київській і стверджує, що подальше зберігання документу ще невідоме. Загалом тривалість сюжету 3 хвилини 30 секунд.

Отже, підсумовуючи можемо стверджувати, що загалом репортаж має доволі продуману структуру. Подана пряма мова як пересічних українців, котрі зібралися подивитися на документ, так і представників духовенства та очільника держави. Також варто додати, що до відеоряду (у якому демонстрували події в церкві та біля її стін) та звуку в плані їх технічної якості зауважень немає, чого часто не можна зауважити у радіорепортажах.

Репортажі на цю тему можна було побачити і в межах аналітичних програм на українському телебаченні. Наприклад, у програмі «Коментар з Христиною Яцків» на «Espresso.TV» було подано сюжет про те, як у Софії Київській відбулася Різдвяна літургія і демонстрація Томосу (Espresso.TV – 2019. – 7 січня. – «Коментар з Христиною Яцків» – 12.00). Журналістка у прямій трансляції наголосила, що вони перебувають на Софії Київській, де щойно завершилася Божественна літургія на чолі із митрополитом Епіфанієм та очільниками української держави. Також було звернено увагу, що усіх охочих поки до храму не впускають, проте перебіг події можна спостерігати із великого екрану, що вмонтований на площі. Подано кілька прямих мов вірян, які прийшли до стін церкви, проте не презентовано жодного епізоду із того, що відбувалося під час літургії.

Про передання томосу українському митрополиту у Стамбулі репортаж презентував телеканал «24». В сюжеті продемонстровані уривки із

богослужіння, коментарі духовенства та пересічних українців, що прибули до Стамбулу. Журналістка починає репортаж із невеликого вступу, намагаючись максимально піднести значення події для Української православної церкви: «У маленькому патріаршому храмі святого Георгія сотні людей. Присутні намагаються схопити кожен момент історичної події, то у кадр весь час потрапляють десятки телефонів» (Телекана 24. – 2019. – 7 січня. – «Новини». 9.00). Було узяті коментарі в очільника Західної єпархії УПЦ в Америці та у пересічних українців. Завершуються репортаж анонсом про те, що документ виставлять у Софії Київській.

У репортажі на «Суспільному» було наголошено, що о 10 ранку в соборі Святої Софії у Києві розпочалася Різдвяна Літургія. Журналістка звернула увагу: « Але у цей час вхід в храм обмежений - через посилені заходи безпеки. Транслюють урочисте богослужіння на двох екранах, встановлених на Софійській площі» (Суспільне. – 2019. – 7 січня. – «Новини». 10.00). Крім цього, зробила невеликий анонс про те, що після літургії Томос перенесуть для загального огляду у трапезний храм Софії Київської. Із відеоряду можемо зрозуміти, що сюжет готувався ще до початку літургії.

Цікавий репортаж відзнято у Софії Київській журналістами ТСН (канал «1+1»), котрі навідалися до церкви 8-січня, коли документу там уже не було. Ведучий ранкового випуску зробив чималу «підводку» перед тим, як передати слово колезі: «Де Томос? Документ, який надав незалежність українській православній церкві, сьогодні прибрали з Софії Київській і таки кудись повезли. Напередодні побачити його встигли майже 40 тисяч українців. І в Мінкульті заявляли, що Томос з країни більше не виїжджатиме, тож прийти подивитись на вже історичний документ зможуть всі охочі» («1+1». – 2019. – 8 січня. ТСН. 12.00). Журналістка у стінах церкви намагалася з'ясувати, коли відвезли документ, розмовляючи із працівниками. Настоятель Михайлівського собору, куди згодом прийшла знімальна група, розповів, що документ відвезли на «допідписання».

Репортажі про вибори президента України загалом можна поділити на кілька тематичних різновидів, зокрема на українських телеканалах часто можна було зауважити сюжети цього жанру про те, як голосував Петро Порошенко та Володимир Зеленський у другому турі, і низка інших кандидатів на пост глави держави у першому турі; про те, як проходять вибори на різних дільницях України, про результати екзит-полу та реакцію на їх кандидатів у президенти тощо.

Журналісти інформаційної програми «Перші про головне» на телеканалі «ZIK» 31 квітня підготували кілька репортажів: про те, як голосують кандидати у президенти та визначні особи, про те, як проходило голосування на іноземних дільницях; про те, як голосували українці в різних областях.

Щодо теми, як голосують політики, то журналістка, зокрема наголосила, хто і як добрався до дільниці: «О 9-тій проголосував Олег Ляшко – кандидат у президенти прибув за руку із дружиною. Одним із перших бюлетень до урни кинув і мер столиці Віталій Кличко, приїхав на дільницю на двоколісному. Попри ранню годину спікеру парламенту Андрію Парубію навіть довелося вистояти чергу, аби отримати бюлетень» (ZIK – 2019. – 31 березня. – «Перші про головне», 12.00). З допомогою відеоряду було зображено кожного із кандидатів на дільницях. Тривалість сюжету близько 2 хвилин.

Журналісти телеканалу «1+1» підготував шестигодинний ефір 31 березня під назвою «Вибір країни. В Україні відбуваються вибори президента», де, крім інших інформаційних жанрів, можна було зауважити і репортаж. У них загалом йшлося про ситуацію на виборчих дільницях та у штабах кандидатів, коротко в окремих моментах було звернено увагу на порушення під час голосування та дані екзит-полів.

2.4. Висвітлення подій в Україні часів революції гідності на польському телебаченні (на прикладу телерепортажу Марії Степан «Кінець революції»)

Аналізуючи висвітлення подій в Україні часів революції гідності на польському телебаченні (на прикладу телерепортажу Марії Степан «Кінець революції»), варто зазначити, що Марія Степан, телерепортер із Польщі, працює в новинній програмі Wiadomości на громадському телеканалі «TVР» 5 років. Українка за походженням, вона вже два десятиліття приїжджає в Україну висвітлювати важливі політичні події, серед них і революційні зими 2013–2014. Марія провела ряд прямих включень з Майдану Незалежності та є автором новинних сюжетів та репортажів.

Телерепортаж «Кінець революції» був представлений в ефірі телеканалу «ProgramPierwszyTelewizjiPolskiej» у травня 2014 року. Інавгурація п'ятого Президента України та суб'єктивний погляд цієї журналістки стала новою точкою відліку. Варто зазначити, що телерепортаж виходив не в новинному випуску, а перед ним, як спецтема. Тому загальновідомі новинні стандарти (повнота, баланс думок, оперативність, достовірність) не є критеріями для аналізу саме цього журналістського матеріалу.

Репортаж є інформаційним жанром журналістики. Втім, як зазначав журналістикознавець Володимир Здоровега, «поділ журналістських творів на жанри і жанрові групи досить умовний. Життя, жива журналістська практика завжди багатші, ніж наукові уявлення про них» [19, с. 109].

У цьому телерепортажі бачимо елементи такого аналітичного жанру, як огляд. Адже основна сюжетна лінія – інтерв'ю з протестувальником (бійцем 38 сотні) переривається відеорядом з інших подій (інавгурація Президента, криваві події 18-19 лютого 2014, референдум в Криму тощо). Відтак сама структура цілком виправдовує назву «Кінець революції» – і цей сюжет як підсумок ключових подій. Пояснення такої інтеграції різних жанрів журналістики у матеріалі польської журналістки знаходимо у вищезгаданому

посібнику. Виявляється, «у польському словнику літературних термінів репортаж визначається як журналістсько-письменницький жанр, своєрідний звіт про події, які безпосередньо спостерігав автор або був її учасником» [19, . 110].

Повернемося ще до одного цікавого моменту: герой сюжету – типовий представник протестувальників – Алекс Вінер – він же боєць 38 сотні. Це є спосіб персоналізації предметних тем, так звана техніка «особового репортажу» [12, с. 209].

Інтерв'ю записане на місці протестів на фоні шин, що допомагає краще розкрити образ героя та додає необхідного колориту, підтверджує присутність і самої журналістки на місці події. Марія Степан уникає штампів – наприклад, табличок на в'їзді в місто чи будинках. Про місце краще розповість унікальний інтершум або деталі. Шукаючи, що зняти, завжди варто віддавати перевагу чомусь унікальному – такому, що є лише в місці, про яке ви розповідаєте. А знімаючи, не слід забувати про логіку майбутнього сюжету, в якому кожен наступний кадр або сцена має впливати з уже показаного.

Сам репортаж розпочинається відеорядом кадрів з Майдану Незалежності та аудіо-супровідом. У якості саунд-треку – пісня «Веселі, брате, часи настали» – відомої української рок-групи «Океан Ельзи». Це є музичне обрамлення відео, яке звучить і наприкінці сюжету. Також у якості музичного супроводу використана лемківська народна пісня «Ой плине кача» у виконанні вокальної формації «Піккардійська терція», що є неофіційним гімном «Євромайдану». Важливе значення має також інтершум, хоча переважно під час закадрової начитки використовуються інші аудіо-файли, які стали своєрідними маркерами революції (наприклад, як пісня «Горіла шина палала»).

Ще одна особливість репортажу, яка простежується і в сюжеті Марії Степан – «розкриття показових процесів та пояснення їхнього значення у рамках смислового зв'язку (аналітично-дедуктивний метод) [12, с. 210].

Телерепортаж має динаміку. Різка зміна кадрів не дозволяє глядачеві відстронитися від розповіді. Тому ж сприяє і якісна та насичена звукова доріжка, а також різкі контрасти. В одному з епізодів, де Марія показує анексію Криму, вона подає два різко протилежні синхрони підряд. На одному з них жінка говорить «*Мы не хотим в Россию, мы хотим мира!*». На іншому, в наступному кадрі, – відповідь чоловіка на запитання, за що голосували («за приєднання Криму до Росії, бо в Україні «кровавая диктатура бандеровцев»). І виникає питання: «Чому ж тоді люди на референдумі голосували за Росію, якщо попередньо не хотіли приєднання? Щось змінилося?» Тут є кілька варіантів висновків, які може зробити глядач:

- 1) у різних людей різні думки;
- 2) результати референдуму фіктивні.

Точної відповіді, так само, як і статистичних даних у сюжеті, немає. Відтак бачимо використання маніпулятивного прийому. Тим більше, що після слів чоловіка, який голосував за «приєднання до Росії», вже наступний кадр – як тому підтвердження – бойові тренування протестувальників та палаючі шини на Майдані Незалежності в Києві. Хронометраж телерепортажу «Кінець революції» – чотири хвилини. Зрозуміло, що цього часу замало не тільки для аналізу, а навіть для повноти інформування. Тому і маємо такі журналістські огріхи.

Яким Марія Степан зображувала «Майдан»? Найбільш промовистими є деталі. Закадрового тексту була мінімальна кількість. На противагу тому – яскравий та насичений відеоряд. Серед деталей: шини, подерті прапори України, пусті пляшки з пива, продаж магнітів та іншої сувенірної продукції з символікою Революції (комерціалізація майдану). На противагу цим кадрам – епізод з весілля двох протестувальників, що познайомилися під час Революції і побралися просто на Майдані.

Також деталями є фото героїв Небесної сотні та каска в крові. Остання деталь є символом смерті. Марія Степан делікатно висвітлює цю тему. Попри те, що оминати кадрів з похоронів героїв «Небесної сотні» було неможливо

(бо це була одна з ключових подій революції), смерть показана лише через символи. Відсутні кадри, які б суперечили журналістській етиці (де показано, як люди вмирали, як витікала кров, мозок). На противагу цим кадрам – ще один цікавий епізод, відзнятий в Криму. У так званих «зелених чоловічків» у кадрі показували зброю. Це була відповідь на ті численні розповіді, ніби форму можна купити в будь-якій крамниці. Запитання, які ставила Марія, були доволі провокативними. Більше того, відчувалася певна упередженість. Наприклад, в уточнюючому запитанні: «Кто? Путин?» до запитання «Ктосказал вам бытьздесь?». І хоча здоровий глузд і власні переконання заважають бачити в тому провокацію, але по факту це питання не було коректним. Втім, звинувачувати польського репортера у необ'єктивному висвітленні подій не можна, адже вона показувала не лише протестувальників з Майдану, а й тих, хто зараз називає себе громадянами «ЛНР» та «ДНР».

Отже, проаналізувавши висвітлення подій в Україні часів революції гідності на польському телебаченні (на прикладу телерепортажу Марії Степан «Кінець революції»), варто зазначити, що телерепортаж «Кінець Революції» Марії Степан – яскравий та насичений. Цікаві герої, деталізація, яскраві кадри, якісний музичний супровід – все це змушує телеглядача дочекатися фінального кадру. Сюжет побудований за законами драматургії, емоційно забарвлений, що, безумовно, припустимо для жанру телерепортажу. Однак у ньому ж бачимо порушення деяких професійних стандартів журналістики. Зокрема таких, як баланс думок та повнота інформації.

Висновок до розділу. Отже, проаналізувавши особливості телевізійного репортажу на українському телебаченні, можна зробити наступні висновки:

Жанр телевізійного спецрепортажу постійно змінюється, незмінним залишається тільки принцип існування «медійної реальності», коли «мова йдеться не про відповідність «реальному світу», а про ті ознаки, які має світ,

створений медіа». Телерепортаж як самостійний жанр вимагає подальшого дослідження на базі аналізу і опису сучасних програм із точки зору інноваційних технологій, посилення характерних ознак жанру.

Основою спецрепортажу все частіше є не подія, а проблема. Він готується в тих випадках, коли тема вимагає від репортера ретельного і всебічного вивчення, вільного володіння технологіями, композиція спецрепортажу схильна до трансформації. Зазначений медіапродукт є витратним, вимагає збирання додаткових фактів і знаходження тривалого часу на місці події, журналіст стає свідком подій, знаходиться в кадрі, рухається та створює ефект присутності глядача.

У мовленні українських репортерів виявлено найбільше орфоепічних та граматичних мовних недоліків. Вважаємо, що причинами таких помилок можуть бути: незнання законів милозвучності мови та граматичних мовних норм; вплив російської вимови та мовних норм.

Найкращими рекомендаціями журналістам для підвищення культури їхнього усного слова, на нашу думку, є, по-перше, глибоке вивчення мовних норм української мови, по-друге, тренування з начитування та вимови звуків, звукокомплексів, речень з метою уникнення та блокування слів-паразитів, екання, икання, а також з тренування правильної вимови звуків та звукосполучень.

РОЗДІЛ ІІІ

АНАЛІЗ ТЕЛЕВІЗІЙНОГО РЕПОРТАЖУ НА УКРАЇНСЬКИХ ТЕЛЕКАНАЛАХ

3.1. Специфіка та технологія телевізійного репортажу у випусках телевізійної служби новин на телеканалі «1+1»

Аналізуючи специфіку та технологію телевізійного репортажу у випусках телевізійної служби новин на телеканалі «1+1», варто зазначити, щона старті становлення телевізійної служби новин (ТСН) О. Ткаченко поставив головну умову – не втручатися у роботу новинної редакції, але це правило довго не протрималося. Уже після чотирьох місяців діяльності новинної служби, вона зазнала перших утисків свободи слова.

За словами О. Роднянського, все почалося з того, коли у лютому місяці вийшов в ефір сюжет про автозаправні станції до яких був причетний тодішній прем'єр-міністр Криму – А. Франчук. З того часу тиск влади на новини настільки посилювався, що з ефіру пішла рейтингова, популярна, впливова, аналітична програма «Післямова». На її місце тодішня влада завела повністю іншу, нову, сформовану інформаційну команду зі своїми журналістами, репортерами, ведучими, режисерами, технічними працівниками, у яких були зовсім протилежні погляди на виклад інформації в ефір, які нікому і нічому не планували опиратися.

Кадрова криза в ТСН тривала більше року. У ролі керівників новин себе спробували М. Вересень та Д. Яневський, проте тиск зі сторони влади лише посилювався. Доленосним стало рішення про призначення на посаду шеф-редактора ТСН – В. Піховшека, він замкнув на собі левову частку перемовин з владою. Підчас, керівництва В. Піховшека, редакція ТСН працювала за так званою схемою «темників». Схема «темників» – це такий своєрідний лист-повідомлення від адміністрації президента, для керівників всіх національних та регіональних засобів масової інформації (ЗМІ), у якому зазначалося, які теми можуть бути подані в ефір, а які категорично

заборонено подавати, оскільки вони будуть негативно впливати на імідж тодішньої влади [58].

Репортери ТСН від самого початку не хотіли і намагалися не працювати за такою схемою, але опиратися цьому було дедалі і дедалі важче – потрібно було приймати якісь рішення. В середині жовтня 2004 року весь склад редакції ТСН, без керівництва, вирішив зібратися у Дорогожицькому парку м. Києва. Зустріч тривала кілька годин. Висновками якої став лист до керівництва ТСН В. Оселедчика та шеф-редактора В. Піховшека про те, що команда ТСН надалі відмовляється виконувати «темники» і брати участь у створенні такого інформаційного контенту. Цей лист підписала більшість журналістів та ведучих ТСН. Коли повернувшись на роботу в телецентр, журналісти зрозуміли, що ні до якого результату цей листультіматум їх не приведе – вони почали писати заяви на звільнення [58].

Журналіст ТСН у 2000–2007 роках К. Грубич, який тоді не написав заяву про своє звільнення та залишився працювати в редакції, згадує одну із своїх зйомок, коли 22-го листопада 2004 року він та оператор Р. Сукач приїхали на Майдан Незалежності для того, аби відзняти людей, які зійшлися на Помаранчеву революцію і, там склалася така ситуація, що потрібно було оператору з гори зняти великий натовп люду. І. Грубич вирішив, що потрібно запитати дозволу в охорони чи можна поставити свого оператора на імпровізованій сцені, з якої тоді виступали учасники революції. Охорона до кінця не зрозумівши це прохання, передала його К. Томенку, який тоді керував всіма виступи на сцені, повідомивши, що К. Грубич, хоче виголосити заяву від ТСН [52].

Перший ефір ТСН вийшов у записі на телеканалі 1+1, 1 січні 1997 року з ведучою А. Мазур. Від самого початку діяльності ТСН було закладено основний принцип її роботи, який існує і на сьогоднішній день – розказувати і показувати те, що буде цікаво дивитися глядачам усієї країни, абсолютно не офіційною, абсолютно доступною мовою [53].

Щоденно в ефірі телеканалу 1+1 виходить 9 випусків ТСН. Їх можна умовно поділити на: ранкові, денні, вечірні та нічний випуски.

Ранкові випуски новин виходять у такій часовій періодичності та з такою тривалістю: 07:00 – 10 хвилин, 07:30 – 4 хвилини, 08:00 – 7 хвилин, 08:30 – 4 хвилини і 09:00 – 10 хвилин. Насправді, всі ці ранкові новини та репортаж, готуються ще з минулого вечора. За таку роботу відповідає окремий редактор, який відбирає новини, які вчора були найважливішими, але і ще сьогодні, будуть актуальними для глядачів та складає їх у так звану «ковбасу», в якій містяться сюжети, «начитки», синхрони, які зрештою і подаються у ранковій ефірі новин. Серед усіх цих ранкових випусків ТСН, найрейтинговішим є випуск новин о сьомій годині ранку. Це супроводжується тим, що зазвичай о такій порі більшість людей просинається та збираючись, наприклад, на роботу, вмикають телевізор, аби почути якісь ранкові новини цього дня [56].

Другий новинний блок – це денний. До нього входить 2-ва випуски ТСН, перший – о 12:00 та другий – о 16:45. Перший, зазвичай триває 20–25 хвилин. Особливістю та окрасою цього випуску новин є те, що він насичений здебільшого прямими включеннями з місця події, наприклад, пожежа на автомобільній заправній станції. Проте, він програє за рейтингом переглядів усім ранковим випускам ТСН, оскільки до медіа-аудиторії, яка дивиться такий випуск, можна віднести категорію людей, яка переважно не працює у цей час. Другий випуск новин це – о 16:45. За наповненням, його можна назвати – випуск-анонс, тому що, у його верстці, дуже мало сюжетів і дуже багато «начиток». Все це супроводжується тим, що з одного боку, підсумки доби ще рано проводити, а з іншого, журналістська телевізійна група: журналіст, оператор, водій, яка виїжджає на місце події, досить часто, не встигає повернутися із зйомок та на основі відзнятого матеріалу, зробити повноцінний телевізійний сюжет [56].

Наступний, третій новинний блок – це вечірній. У ньому тільки один випуск о 19:30, який, зрештою і, є – основним та головним випуском ТСН.

Цей випуск відрізняється від усіх попередніх тим, що він триває 45–60 хвилин. Його верстка в більшості наповнена повноцінними телевізійними сюжетами тривалістю до трьох хвилин, в яких можна прослідкувати певну, легку аналітику. Загалом, цей випуск дає змогу побачити майже повну інформаційну картину дня, що минає.

Четвертий блок новин – нічний. В ньому так само, як і у вечірньому, один випуск ТСН. Цей випуск за своєю тривалістю не перевищує 5-ти хвилин. Його змістом є підсумки доби, подані у дуже короткій та стислій формі, з можливим анонсом подій, які можуть відбутися завтра. Точний час його виходу в ефір не є фіксованим і сталим, що є хоча і не значним, але все ж таки – мінусом у діяльності новинної служби [61].

Якщо провести загальний та повний аналіз всіх випусків ТСН за їхньою тривалістю, специфікою та технологією телевізійного репортажу то можна зрозуміти, що репортаж новинної служби функціонує за принципом цілодобового, безперервного інформування своєї медіа-аудиторії та підлаштовується на неї. Мається на увазі, що наприклад, ранкові випуски ТСН виходять паралельно із інформаційно-розважальним ранковим шоу «Сніданок з 1+1» та побудовані у динамічній, стислій, але досить таки насиченій інформацією формі. З точки зору психології, це дає змогу глядачу, зранку отримати необхідну йому на той час частину інформації та налаштуватися на позитивний лад всього дня. Якщо ж проаналізувати всі наступні випуски новин, то вони дають змогу глядачу упродовж цілого дня, «тримати руку на пульсі» всіх останніх подій України та світу, а ввечері, побачити уже завершену «інформаційну картину» доби.

Окремої уваги і аналізу заслуговує щонедільний дев'яносто-хвилинний інформаційно-аналітичний випуск о 19:30 «ТСН. Тиждень». В цьому випуску, ведуча А. Мазур з досить глибокою аналітикою аналізує всі найголовніші події останніх семи днів. За змістом цей випуск складається із повноцінних телевізійних сюжетів (спеціальних репортажів) тривалістю від 3-х до 9-ти хвилин на політичну, економічну, соціальну, культурну тематики.

В ньому також присутні журналістські розслідування, ексклюзивні інтерв'ю, різні експерименти та спец-проекти, наприклад, спецпроект «Польова кухня з Костянтином Грубичом», який відправляється в ту-чи-іншу місцину нашої України, готує різні кулінарні страви і одночасно намагається дізнатися про проблеми людей та за допомогою висвітлення їх на телебаченні – вирішити. Нині, 1+1 media – один з найбільших медіа-холдингів України. До його складу входить сім телеканалів – «1+1», «2+2», «ТЕТ», «ПЛЮСПЛЮС», «1+1 International», «УНІАН ТБ» та «Бігуді» [50].

До характерних рис новин ТСН, які застосовують для зацікавлення аудиторії відносять: конфліктність, грандіозність, дивовижність, наближеність до людей (правило наближення до інтересів), залучення думок авторитетних людей, своєчасність, значущість, важливість; актуальність і близькість, які викликають суспільний інтерес.

Характер телерепортажу ТСН включає в себе ритм, темп і різноманітність програми, а також зміст її матеріалів, і підсилюється способом, яким згруповують матеріали. Тобто, мається на увазі змістова верстка передачі новин. Спорт та інші спеціалізовані матеріали часто виділяють в окремі рубрики, навіть світові чи місцеві новини, якщо їх вважають другорядними, можуть групувати у настільки короткі рубрики, що вони дозволяють утримувати увагу аудиторії, яка увімкнула програму, щоб у першу чергу подивитися щось інше

Важливо зазначити, що верстка випусків новин ТСН і підготовка окремих репортажів – процеси, які, зазвичай, відбуваються паралельно. Тут створена така модель роботи, при якій зміни, що залежать від нових обставин, вносити максимально просто.

Редактори новин ТСН, які відстежують інформацію, можуть будь-якої миті зажадати від автора репортажу або режисера монтажу внести зміни до окремого матеріалу або перекомпонувати весь поточний випуск.

Крім списку матеріалів у програмі, який може постійно змінюватися, є також список відеорядів. Телевізійні режисери, які готують програми зі

складними виробничими техніками і широким використанням репортажів у прямому ефірі, нерідко змушені порушувати порядок уже зверстаного випуску, працюючи за планом, який змінюється так часто, що неможливо зробити остаточну його версію на папері.

Практично випуски новин ТСН використовують принцип блочної верстки за тематичною або за територіальною ознакою: політика, економіка, наука, культура, спорт, погода, або ж – федеральні новини, регіональні новини, повідомлення з-за кордону.

Щодо блокової верстки, то її формують за тематичною або територіальною ознакою: політика, економіка, наука, культура, спорт, погода, міжнародні, регіональні новини. «Рубрика – це загальна назва для повідомлень однієї тематичної спрямованості, розрахованих на спільну аудиторію».

Серія сюжетів привертає увагу до подій, які розвиваються протягом кількох днів або розповідають про події, які за своєю проблемністю або значущістю виходять за межі одного інформаційного сюжету. Спеціальні репортажі – глибокий журналістський матеріал, який має єдине місце дії (свою присутність журналіст має зафіксувати у кадрі), вибудований драматургічно, містить проблему, для вираження якої журналіст знайшов візуальну метафору, має героя чи героїв, триваліший у часі.

Згадаємо серію спеціальних репортажів у ТСН («Студія «1+1») з Португалії напередодні підписання першої міжурядової угоди про легалізацію праці українських заробітчан у цій країні. Втім багато випусків теленовин в Україні хибують на неякісні спецрепортажі, які часто називають «спецрепортажами» за ознакою тривалості, а не за ексклюзивністю теми, особливостями візуального вирішення та змісту.

Щоб привернути увагу аудиторії до політичних проблем, телеканал «1+1» дотримуються відповідних принципів:

- пріоритетності (до таких тем належать питання національної безпеки, тероризму, територіальної цілісності, екології, національних відносин тощо);
- неординарності фактів (перш за все подається інформація про екстремальні події – вибухи, катастрофи, голод, територіальні суперечки);
- новизни фактів (залучення фактів, які ще не стали відомі широкому загалу);
- політичного ефекту (до цих повідомлень включають резонансні політичні події, ефектні дії лідерів, політики, скандали і сенсації);
- значного суспільного статусу (вважається, чим вищий статус і посада джерела інформації, тим вона важливіша).

Монтаж – особлива система смислових, аудіовізуальних і ритмічних співвідношень між окремими кадрами, їх формальне і змістове поєднання і співставлення. Чорновий монтаж полягає у підборі найбільш виразних і вдалих кадрів. їх попередній підрізці, розстановці у відповідній послідовності. На завершальному етапі монтажу відпрацьовується композиція окремих частин телепередачі, сюжету, накладається звук.

Попри різноманіття факторів і принципів у виділенні видів верстки ТСН можна зазначити, що найбільш прийнятною для телеканалу «1+1» є блокова верстка за тематичною ознакою (тематичне планування). Залишається відкритим питання, чи варто окремо відрізнити змістову (подієву) і тематичну верстку. Якщо вважати, що змістова або подієва верстка – це вибір події за значущістю і важливістю, а тематична – це розподіл тем за ступенем важливості теми (політика, економіка, культура, наука, спорт), то їх доцільно розділяти, оскільки обрана журналістом тема – не завжди подія; це може бути наслідок продовження, резонанс, зумовлені обставинами тощо.

Головне призначення інформаційних випусків – оперативно, якісно і цікаво, а також актуально подати інформацію. Верстка є невід’ємною

частиною інформаційного телепроцесу. І тому від того, наскільки професійно вона буде зроблена, залежить успіх інформаційної програми, її вплив на глядачів.

Отже, проаналізувавши специфіку та технологію телевізійного репортажу у випусках телевізійної служби новин на телеканалі «1+1», варто зазначити, що з метою створення служби загальнонаціональної інформації, на телеканалі 1+1 було закладено та дотримано фундаментальні технології телевізійного репортажу, такі як: об'єктивність та оперативність. У своїй роботі репортери ТСН, керуються таким поняттям, як «ексклюзив». Абсолютно всі випуски ТСН та репортажі розташовані у такій часовій послідовності аби цілодобово та періодично інформувати глядача про останні події України та світу. Окрім того, головною відмінністю телевізійного репортажу роботи ТСН від інших редакцій є те, що вся інформація подається абсолютно доступною і простою мовою та відповідає потребам сучасної медіа-аудиторії.

3.2.Пріоритетність телерепортажу на українському телебаченні у контексті українсько-російського конфлікту

Аналізуючи пріоритетність телерепортажу на українському телебаченні у контексті українсько-російського конфлікту, варто зазначити, що для перевірки встановлення пріоритетності телерепортажу на українському телебаченні ми взяли до уваги 7 українських телеканалів таких як «Інтер», «1+1», «СТБ», «Новий канал», «ТРК Україна», «ICTV», «Перший національний». Вибір каналів ґрунтувався на рейтингу найбільш популярних каналів України в ефірі яких є випуск новин. Моніторинг положення сюжету на тематику українсько-російського конфлікту проводився для кожного каналу від 3 травня 2014 року, як дати початку висвітлення у новинах повідомлень про АТО до закінчення 2014 року, а саме до 31 грудня. Кожного дня до уваги бралися телевізійні програми новин, випуск яких припадає на «prime-time», тобто час коли відбувається найбільше переглядів телевізійної програми новин. Тоді відбувалася фіксація положення сюжету про українсько-російських конфлікт.

На телеканалі «Інтер» пріоритетність телерепортажу про українсько-російський конфлікт не є високою, оскільки із 243 днів лише 80 днів сюжет про українсько-російський конфлікт був на першому місці. Ми можемо стверджувати, що певна встановлена пріоритетність існує, якщо поглянути на графік місця положення новин про українсько-російський конфлікт, можливо прослідкувати певні зміни положення сюжету протягом усього періоду.

Із середини липня місяця 2014 року спостерігалася вища пріоритетність сюжетів телерепортажу щодо українсько-російського конфлікту, проте співставлення цього відрізка часу пріоритетності телерепортажу із подіями в зоні АТО демонструє нам, що в період підвищення пріоритетності телерепортажу відбувався наступ бойовиків на українські позиції та відступ українських збройних сил. Наприклад, 11 липня було повідомлено про наступ на Зеленопілля [59].

Канал «Інтер» надає пріоритетності сюжетам про АТО лише у випадках наступу бойовиків із захоплених територій, коли ситуація змінюється на користь українських збройних сил пріоритетність новин про АТО зменшується і сюжети займають останні місця. На таку поведінку телеканалу «Інтер» можуть впливати чинники пов'язані з метою впливу на громадську думку зі сторони переконання необхідності укладення миру із бойовиками та вимушеність йти на поступки у політичному та економічному плані, наприклад розпочати фінансувати для відновлення Донбасу.

Пріоритетність телерепортажу щодо українсько-російського конфлікту на телеканалі «1+1» є досить високою, зокрема із 243 днів 91 день сюжети про українсько-російський займали перше місце. У такому випадку ми можемо стверджувати про часткове підтвердження використання теорії встановлення пріоритетності телерепортажу. Проте, потрібно звернути увагу на графік положення сюжетів про українсько-російський конфлікт для телеканалу «1+1». Як видно у період з травня місяця по жовтень місяць 2014 року сюжети про АТО займали пріоритетні позиції. Якщо поглянути на хронологію подій, яка відбулася в цей час, то ми можемо спостерігати, що у цей період в зоні АТО відбувалося ескалація конфлікту та розгортання активних бойових дій у місті Слов'янськ. У липні-серпні наступи українських збройних сил були успішними і згодом місто Слов'янськ звільнили від бойовиків [51].

Пріоритетність телерепортажу про українсько-російський конфлікт знижується у період вересня місяця, а також у період грудня. Хронологія подій в АТО у зазначенні відрізки часу вказує про перехід українських сил АТО у фазу оборони, за винятком малих тактичних наступів.

Така тенденція висвітлення телеканалом «1+1» новин про українсько-російський конфлікт пояснює мотив каналу щодо зменшення уваги в бік конфлікту через нестабільну ситуацію. Ці дії відбувалися з метою запобігання паніки в українському суспільстві. Тому можна стверджувати про вплив на громадську думку українців щодо АТО.

Аналіз пріоритетності телерепортажу про українсько-російський конфлікт на телеканалі «СТБ» показав, що із 243 сюжетів про українсько-російський конфлікт 171 сюжет був на першому місці. Це може свідчити про зацікавленість каналу у подачі інформації про українсько-російський конфлікт за допомогою теорії встановлення пріоритетності телерепортажу. Порівняння пріоритетності телерепортажу із подіями які відбувалися у цей час в АТО, демонструє нам подібну тенденцію із телеканалом «1+1», коли у період від травня місяця до вересня сюжети про АТО займали перші місця, а від середини вересня до грудня місяця ця тенденція пішла у бік зниження. Відмінністю є тільки період травень-вересень, де сюжети про українсько-російський конфлікт більше часу займали перші місця, ніж на телеканалі «1+1». Отже, телеканал «СТБ» проводить свою політику щодо висвітлення подій, які відбуваються у зоні АТО [51].

Аналіз пріоритетності телерепортажу щодо українсько-російського конфлікту на телеканалі «Новий канал» показав, що із 243 сюжетів про конфлікт 75 займали перші позиції в інформаційному блоці випуску новин. Ці результати свідчать, що «Новий канал» не використовує теорію пріоритетності телерепортажу в цілому, проте є ймовірність, що канал використовує її у певні моменти. Графік пріоритетності телерепортажу про українсько-російський конфлікт демонструє, що були певні зміни у бік пониження пріоритетності сюжетів про конфлікт на початку місяця червня та серпня і протягом місяця жовтня 2014 року. У цей час у зоні АТО відбулися такі події: початок червня – це спроби бойовиків налагодити переправи зброї із російської території та підбитий бойовиками український літак ІЛ76; початок серпня поява на території невизнаних республік російських кадрових військ та Іловайський бій; жовтень – це оголошення перемир'я та постійне порушення його з боку бойовиків, вибори до Верховної Ради і повідомлення про можливі провокації зривів з боку бойовиків [51].

Аналіз пріоритетності телерепортажу щодо українсько-російського конфлікту на телеканалі «ТРК Україна» продемонстрував тенденцію, яка є

подібною до телеканалу «Інтер», тобто із 243 сюжетів 82 знаходилися на першому місці в інформаційному випуску новин. Графік пріоритетності телерепортажу для ТРК «Україна» є фактично аналогічним до графіку пріоритетності телерепортажу для «Інтера». Таким чином, ТРК «Україна» намагається у певні моменти застосовувати теорію пріоритетності телерепортажу та впливати на громадську думку українців з метою спонукання до мирного розв'язання конфлікту та необхідності переговорів із бойовиками та Росією.

Результати аналізу пріоритетності телерепортажу щодо українсько-російського конфлікту на телеканалі «ICTV» демонструють таку ситуацію: із 234 сюжетів про українсько-російський конфлікт 95 займають перші місця у телевізійному випуску новин. Графік пріоритетності телерепортажу щодо українсько-російського конфлікту демонструє коливання пріоритетності, що подібне до ситуації на телеканалі «Новий канал».

Відбувається зниження пріоритетності у період червня, серпня та жовтня місяців, коли в зоні АТО відбулися найбільш небезпечні події з боку бойовиків невизнаних республік. Тому «ICTV» також намагається вплинути на громадську думку українців з метою переконання у тому, що мирне урегулювання конфлікту можливе і для цього необхідні переговори.

Аналіз каналу «Перший Національний» показав, що із 243 сюжетів про конфлікт на Донбасі 188 займали перші місце в інформаційних випусках новин. Таким чином, ми можемо стверджувати, що Перший Національний використовує теорію встановлення пріоритетності телерепортажу. Пріоритетність телерепортажу для телеканалу «Перший Національний» новини про АТО з високою пріоритетністю почали з'являтися пропорційно до розвитку подій в зоні АТО. Якщо на початку травня ця пріоритетність була низька, то вже після Іловайської трагедії пріоритетність телерепортажу була на високому рівні в межах 1-2 місця.

Для даних телеканалів пропонуємо сучасні методи зацікавлення аудиторії:

Мультискринінг (або одночасний перегляд кількох екранів) як об'єкт наукового зацікавлення набуває поширення у фаховій літературі. Зокрема, науковці університету Аверо (Португалія) зазначають, що популярність мобільних пристроїв змінила традиційний спосіб засвоєння та споживання телевізійного контенту. Взаємодія із цими пристроями під час перегляду телевізійних програм – це виклик для телевізійної галузі, оскільки така взаємодія часто відволікає глядачів від телевізійного контенту. Споживачі використовують другий екран, щоб отримати додаткову інформацію про побачене, персонажі, рекламовані товари.

Телебачення залишається лідером за популярністю серед усіх засобів масової інформації. При цьому переважно молода аудиторія надає перевагу перегляду телевізійного контенту в інтернеті.

Специфічним явищем, що набуває все більшого поширення, стає мультискринінг – одночасний перегляд кількох медіа на різних носіях.

Телевізійна аудиторія втратила роль пасивного спостерігача і все частіше активно формує свій репертуар медіа, залежно як від індивідуальних, так і суспільних особливостей.

Компанії активно розробляють платформи як для вимірювання аудиторії певного телевізійного продукту на різних платформах, так і одночасного перегляду на кількох носіях різного контенту.

Рекомендації передбачають використання піпл-метра (який застосовують у понад 80 країнах). Технологія передбачає застосування двох складових – фіксатор відеосигналу (пристрій фіксує перегляд телеканалів, часто – відеомагнітофонів), та пристрій (пульт) для індивідуальної реєстрації респондента (із його допомогою реєструються глядачі – усі члени домогосподарства найчастіше з 4 років, а також кількість «гостей»), одиниця виміру часу – секунда; раз на добу інформація пересилається для оброблення на сервер дослідницької компанії.

Прийнятне використання інших методик: щоденники, опитування, спостереження тощо. Під час застосування щоденників передбачається, що

респонденти самі їх заповнюють та, зазвичай, охоплюють тижневий інтервал. Щоденники можуть використовуватися додатково до піпл-метрів для специфічних завдань, серед яких: вимір перегляду телебачення поза домом, перегляду вузькоспеціалізованих телеканалів, які не контролюються моніторингом, перегляд програм на замовлення тощо.

Допускається трекінг, але рекомендована панель – ТАМ–панель. Рекрутування учасників панельного дослідження варто здійснювати в установчому дослідженні, яке проводиться перед запуском панелі та з певною періодичністю під час функціонування панелі (рекомендована частота – раз на рік). Окрім соціально-демографічних параметрів, анкета установчого дослідження передбачає фіксацію наявності, кількості телевізорів, комп'ютерів, телефонів, тип прийняття сигналу (ефір, кабель, супутник, інтернет), підключення до Інтернету в домогосподарстві; суб'єктивна оцінка часу перегляду ТБ, наявність додаткових відео-пристроїв (відеомагнітофон, відеоігри тощо).

Із проблемних аспектів піпл-метричної панелі можна виокремити відсутність контролю телебачення поза місцем проживання (на роботі, у гостях, на дачі тощо), відсутність контролю якості перегляду (лише звук, лише картинка, фізична присутність біля телевізора).

В Україні централізоване офіційне дослідження телебачення на сьогодні проводиться компанією, на замовлення та під контролем Індустріального телевізійного комітету, який керується переважною більшістю рекомендацій GGTAM.

Отже, проаналізувавши пріоритетність телерепортажу на українському телебаченні у контексті українсько-російського конфлікту, варто зазначити, що аналіз пріоритетності телерепортажу щодо українсько-російського конфлікту на 7 телеканалах України демонструє нам варіацію цілей висвітлення новин про конфлікт різними телеканалами. Така ситуація є відображенням стійкості каналів до зовнішніх інформаційних впливу з боку Росії та рішення власника каналу, який також має інтереси щодо висвітлення

новин про конфлікт на Донбасі. Таким чином, самостійність у висвітленні новин про конфлікт ми не спостерігали, наприклад канали намагаються використовувати теорію встановлення пріоритетності телерепортажу у певні моменти, а не протягом всього часу або знижувалася пріоритетність телерепортажу для окремих подій. У такому випадку можна говорити про неготовність каналів висвітлювати події українсько-російського конфлікту у контексті інформування суспільства, а не викривлення інформації.

Висновки до розділу. Підсумовуючи, телевізійний репортаж – самостійний жанр подання інформації на телебаченні. Головною ознакою якого є наявність однієї події, обмеженою часом і місцем перебігу. Під головною подією слід зазначити участь декількох людей, як частини соціуму, присутність автра на місці події, власна зацікавленість у події, своєрідний публіцистичний образ, динамічність перебігу подій,

З метою створення служби загальнонаціональної інформації, на телеканалі 1+1 було закладено та дотримано фундаментальні технології телевізійного репортажу, такі як: об'єктивність та оперативність. У своїй роботі репортери ТСН, керуються таким поняттям, як «ексклюзив». Абсолютно всі випуски ТСН та репортажі розташовані у такій часовій послідовності аби цілодобово та періодично інформувати глядача про останні події України та світу. Окрім того, головною відмінністю телевізійного репортажу роботи ТСН від інших редакцій є те, що вся інформація подається абсолютно доступною і простою мовою та відповідає потребам сучасної медіа-аудиторії.

Аналіз пріоритетності телерепортажу щодо українсько-російського конфлікту на 7-ми телеканалах України демонструє нам варіацію цілей висвітлення новин про конфлікт різними телеканалами. Така ситуація є відображенням стійкості каналів до зовнішніх інформаційних впливу з боку

Росії та рішення власника каналу, який також має інтереси щодо висвітлення новин про конфлікт на Донбасі. Таким чином, самостійність у висвітленні новин про конфлікт ми не спостерігали, наприклад канали намагаються використовувати теорію встановлення пріоритетності телерепортажу у певні моменти, а не протягом всього часу або знижувалася пріоритетність телерепортажу для окремих подій. У такому випадку можна говорити про неготовність каналів висвітлювати події українсько-російського конфлікту у контексті інформування суспільства, а не викривлення інформації.

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши телевізійний репортаж: сучасні реалії та методи зацікавлення аудиторії, можна зробити наступні висновки:

Телевізійний репортаж — це самостійний жанр та загальний принцип подання інформації на телебаченні. Обов'язковою умовою його існування є наявність однієї події, обмеженої певним часом та місцем перебігу. Під подією слід розуміти певний етап у спільному бутті декількох людей як елементу соціуму. Другою важливою жанровою умовою є присутність автора на місці події, внаслідок чого завдяки опису поетапних змін подієвого процесу журналіст веде свій репортаж. Головними вимогами при цьому є «відчуття новини», ретельність і допитливість у зборі інформації, власна зацікавленість у події, яка позначається у виборі характерних деталей, ракурсу висвітлення, чуттєво-образному забарвленні та своєрідності репортажного публіцистичного образу.

Суттєвою жанровою та мистецькою особливістю репортажу є відтворення сьогодення в теперішньому часі, тобто подання фактів не методом констатації, як в інших інформаційних творах, а завдяки опису події безпосередньо в процесі існування. Тобто ефект присутності та безпосередність сприйняття — головні чинники жанру, зокрема його телевізійного різновиду.

Репортаж, як ми переконалися в процесі аналізу друкованих ЗМІ, радіо- та телеэфірів, належить до складних жанрів, попри те, що представляє інформаційну групу.

Аналізований нами жанр на шпальтах друкованих ЗМІ, коли йшлося про надання Українській православної церкві томосу та про вибори президента України траплявся не надто часто. Проте мусимо відзначити, що окремі публікації привертають увагу вмінням журналіста викласти події настільки документально й точно, що створюється враження присутності читача на місці події. Прикладом цього може бути репортаж про реакцію

кандидатів на пост президента щодо результатів екзит-полів у «Газеті по-українськи», де журналіст навіть наголосив на кольорі та фасоні одягу, в якому цю інформацію прослухали В. Зеленський та його поплічники.

Жанр телевізійного спецрепортажу постійно змінюється, незмінним залишається тільки принцип існування «медійної реальності», коли «мова йдеться не про відповідність «реальному світу», а про ті ознаки, які має світ, створений медіа».

Основою спецрепортажу все частіше є не подія, а проблема. Він готується в тих випадках, коли тема вимагає від репортера ретельного і всебічного вивчення, вільного володіння технологіями, композиція спецрепортажу схильна до трансформації. Зазначений медіапродукт є витратним, вимагає збирання додаткових фактів і знаходження тривалого часу на місці події, журналіст стає свідком подій, знаходиться в кадрі, рухається та створює ефект присутності глядача.

У мовленні українських репортерів виявлено найбільше орфоепічних та граматичних мовних недоліків. Вважаємо, що причинами таких помилок можуть бути: незнання законів милозвучності мови та граматичних мовних норм; вплив російської вимови та мовних норм.

Найкращими рекомендаціями журналістам для підвищення культури їхнього усного слова, на нашу думку, є, по-перше, глибоке вивчення мовних норм української мови, по-друге, тренування з начитування та вимови звуків, звукокомплексів, речень з метою уникнення та блокування слів-паразитів, екання, икання, а також з тренування правильної вимови звуків та звукосполучень.

Для телебачення жанр репортажу є типовим, адже до нього, наприклад, коли йшлося про вибори чи надання Україні томосу, звернулося більшість журналістів телеканалів. Вказана тематика презентується у родієвих репортажах. Також варто наголосити, що окремі сюжети відзначаються продуманою композицією, цікавим відеорядом, в той час, як у репортажах із регіонів подекуди помітні технічні проблеми із якістю зображення та звуку.

З метою створення служби загальнонаціональної інформації, на телеканалі 1+1 було закладено та дотримано фундаментальні технології телевізійного репортажу, такі як: об'єктивність та оперативність. У своїй роботі репортери ТСН, керуються таким поняттям, як «ексклюзив». Абсолютно всі випуски ТСН та репортажі розташовані у такій часовій послідовності аби цілодобово та періодично інформувати глядача про останні події України та світу. Окрім того, головною відмінністю телевізійного репортажу роботи ТСН від інших редакцій є те, що вся інформація подається абсолютно доступною і простою мовою та відповідає потребам сучасної медіа-аудиторії.

Аналіз пріоритетності телерепортажу щодо українсько-російського конфлікту на 7 телеканалах України демонструє нам варіацію цілей висвітлення новин про конфлікт різними телеканалами. Така ситуація є відображенням стійкості каналів до зовнішніх інформаційних впливу з боку Росії та рішення власника каналу, який також має інтереси щодо висвітлення новин про конфлікт на Донбасі. Таким чином, самостійність у висвітленні новин про конфлікт ми не спостерігали, наприклад канали намагаються використовувати теорію встановлення пріоритетності телерепортажу у певні моменти, а не протягом всього часу або знижувалася пріоритетність телерепортажу для окремих подій. У такому випадку можна говорити про неготовність каналів висвітлювати події українсько-російського конфлікту у контексті інформування суспільства, а не викривлення інформації.

Телерепортаж «Кінець Революції» Марії Степан – яскравий та насичений. Цікаві герої, деталізація, яскраві кадри, якісний музичний супровід – все це змушує телеглядача дочекатися фінального кадру. Сюжет побудований за законами драматургії, емоційнозabarвленний, що, безумовно, припустимо для жанру телерепортажу. Однак у ньому ж бачимо порушення деяких професійних стандартів журналістики. Зокрема таких, як баланс думок та повнота інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонов Ю. Влияние европейской политики соседства на политическиережимы стран Восточного партнерства // Мировая экономика и международные отношения. – 2015. – № 10. – С. 40-49.
2. Аузан А. Ловушка «колеи», Colta.ru, 4 сентября; <http://www.colta.ru/articles/society/8428> (доступ 29.03.2016).
3. Бабій О.В. Томос для України: висвітлення події в друкований ЗМІ // Журналістика й мистецтво слова: збірник наукових статей / Гол. Редактор В. М. Каленич; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. - Вип. 11. - Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2019. - С. 51-56.
4. Бандура О.О. Єдність цінностей та істини у праві / О.О. Бандура. – К.: Вид-во НАВСУ, 2000. – 200 с.
5. Барабашев А.Г. Теоретические ориентиры дальнейшего развития государственной службы Российской Федерации // Вопросы государственного и муниципального управления. – 2007. – № 1. – С. 19- 52.
6. Барматова С. Пишємо – «демократія», читаємо – «вибори-2004». Кілька тривожних особливостей «дифузійної підтримки» українцями вітчизняних політичних інститутів / С. Барматова // Віче. – 2004. – № 3. – С. 7-10.
7. Бойд-Барретта О. Подходы к «новому» исследованию аудитории // Подходы к медиа: хрестоматия. – Пекин: Синьхуа, 2004. – С. 615-622.
8. Буракова Л. Почему у Грузии получилось. - М.: Юнайтед пресс, 2011.
9. Вайно А.Э. Капитализация будущего // Вопросы экономики и права. 2012. - № 4. - С. 42-57.
10. Вебер М. Традиционное управление // Прогнозис. – 2007. – № 2. – С. 150-165.
11. Волков В., Григорьев И., Дмитриева А., Моисеева Е., Панях Е., Поздняков М., Титанова К., Четверикова И., Шклярук М.

- Концепция комплексной организационно-управленческой реформы правоохранительных органов РФ, СПб.: Институт проблем правоприменения при Европейском университете в Санкт-Петербурге;
http://www.enforce.spb.ru/images/Issledovanya/IRL_KGI_Reform_final_11.13.pdf (доступ 29.03.2016).
12. Галлер М. Репортаж : навчальний посібник ; пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник; заг. ред. В.Ф. Іванова. – К. : Академія Української преси, Центр Вільної Преси, 2011. – 348 с.
13. Гальчинський А.С. Україна – на перехресті геополітичних інтересів / А.С. Гальчинський. – К.: Знання України, 2002. – 180 с.
14. Гельман В. Модернизация, институты и порочный круг постсоветского неопатримониализма, Препринт М-41/15, Центр исследований модернизации, Европейский университет в Санкт-Петербурге; http://eu.spb.ru/images/M_center/M_41_15.pdf (доступ 29.03.2016).
15. Гоян О. Журналістська телерадіоосвіта : сучасні тенденції [Електронний ресурс] / О. Гоян, В. Гоян // Електронна бібліотека Ін-ту журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. – Режим доступу : <http://www.journ.univ.kiev.ua>
16. Гоян О. Я. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту : підруч. для студ. вищ. навч. закл., які навчаються за напрямом "Журналістика" / О. Я. Гоян ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Вид. 3-тє, допов. - К. : Київський університет, 2008. - 272 с.
17. Егорова-Гантман Е.В. Политиками не рождаются... – М.: Центр политического консультирования «Николо М», 1993. – 142 с.
18. Жмыриков А.Н. Психология политического лидерства в современной России. – Н. Новгород: Нижегород. гуманитар. центр, 1996. – 190 с.

- 19.Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підручник / В. Й. Здоровега — 3-тє вид. — Львів : ПАІС, 2008. — 276 с.
- 20.Індекс сприйняття корупції за 2014 рік. URL: <http://www.transparency.org/cpi2014/results>
- 21.Канфер Л. Правило трикутника в спецрепортажі [Електронний ресурс] / Л. Канфер // Детектор медіа. Статті. — 13 лютого 2017. — Режим доступу <http://detector.media/production/article/123085/2017-02-13-pravilo-treugolnika-v-spetsreportazhe/>
- 22.Катлип С. Паблікрилейшнз. Теорія і практика / С. Катлип. — М.: Вільямс, 2003. — 624 с
- 23.Ким М. Н. Репортаж: технологія жанра / М. Н. Ким. СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2005. — 224 с.
- 24.Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики: підручник / В. В. Лизанчук. — К. : Знання, 2006. — 628 с.
- 25.Лизанчук В. Радіорепортаж — найскладніший інформаційний жанр. Телета радіожурналістика. — 2013. — Вип. 12. — С. 132-147.
- 26.Лісневська А. Л. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.-метод. посіб. для студ. з напрямку підготовки "Кіно-, телемистецтво" та "Тележурналістика" / А. Лісневська, Т. Коженівська ; ДЗ "Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка", 2013. — 189 с.
- 27.Мацієвський Ю. Зміна, транзит або цикл: динаміка політичного режиму в Україні в 2004-2010 рр. // Поліс. — 2010. — № 5. — С. 17-37.
- 28.Мельвиль А.Ю. Методологія «воронки причинності» як проміжний синтез «структури і агента» в аналізі демократических транзитів // Политическые исследования. — 2002. — № 5. — С. 54-59.
- 29.Мельник Г. С. Основы творческой деятельности журналиста / Г. С. Мельник, А. Н. Тепляшина. — СПб. : Питер, 2008. — 272 с.

- 30.Оболонский А.В. Гражданин и государство: новая парадигма отношений и шаги по ее институционализации // Вопросы государственного и муниципального управления. – 2011. – № 1. – С. 5-16.
- 31.Оболонский А.В. Кризис эффективности административно-бюрократического государства и поиски выхода: опыт США (эволюция теории и практики государственного управления в последние десятилетия) // Вопросы государственного и муниципального управления. – 2014. – № 2. – С. 145-170.
- 32.Оболонский А.В. Этика в сфере публичной политики как фактор социокультурных изменений // Общественные науки и современность. – 2015. – № 4. – С. 65-82. 26. Ольшанский Д.В. Политический PR. – М.: Питер, 2003. – 544 с.
- 33.Подорога В. А. Новая философская энциклопедия: В 4 тт / В. А. Подорога. [Электронный ресурс]. — М.: Мысль, 2001. — Режим доступа: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/1112/СОБЫТИЕ. — Заглавие с экрана.
- 34.Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / В. Полохало (керівник авт. кол.). – К.: Політ. думка, 1995. – 368 с.
- 35.Почепцов Г.Г. Паблкрлейшнз / Г.Г. Почепцов. – М. : Центр, 2004. – 336 с.
- 36.Прокопенко І. Репортаж в газеті / І. Прокопенко. — К. : ВПЦ «Київ . унт», 1959. — 157 с.
- 37.Психологический словарь / Под ред. В.В. Давыдова, А.В. Запорожца, Б.Ф. Ломова и др. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с.
- 38.Психология. Словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.

39. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней: в 4-х т. – СПб.: Петрополис, 1997. – Т. 4. От романтизма до наших дней. – 850 с.
40. Семенова О.В. Інтонаційна організація тексту радіорепортажу (експериментально-фонетичне дослідження на матеріалі французької мови): дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 / Олена Валентинівна Семенова. – К.: КНЛУ. 2005. – 250 с
41. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет / М. Стівенс / Пер. з англ. Н. Єгоровець. — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. — 407 с.
42. Теленков Д. Особливості телевізійної верстки новин [Електронний ресурс] / Д. В. Теленков // Електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. – 2008. – Режим доступу <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2349>
43. Федотова Л.Н. Паблікрейшнз и общественное мнение / Л.Н. Федотова. – СПб. : Питер, 2003. – 352 с.
44. Философский энциклопедический словарь. [Электронный ресурс]. — 2010. — Режим доступа: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/1112/СОБЫТИЕ. — Заглавие с экрана.
45. Хабермас Ю. Техника и наука как «идеология». – М.: Праксис, 2007. – 208 с.
46. Хоркхаймер М., Адорно Т. Диалектика просвещения. – М.: Медиум, 1997. – 314 с.
47. Цвик В. Л. Телевизионная журналистика : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 030601 «Журналистика» / В. Л. Цвик. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2009. — 495 с.
48. Цвик В. Телевизионная журналистика : учеб. пособие для студентов вузов / В. Л. Цвик. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ –ДАНА, 2013. – 495 с.

49. Шаповал Ю.І. Телевізійний репортаж як жанр і метод документування подій суспільного життя / Ю.І.Шаповал // Телевізійна й радіожурналістика: Збірник науково-методичних праць. – Львів: 2000. – Вип.3. – С. 311–327.
50. 1+1 Media – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/1%2B1_Media
51. В штабе АТО уточняють, що 6 июня боевики сбили АН-30Б, который совершал наблюдательный полет – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unian.net/politics/926684-v-shtabe-ato-utochnyayut-cto-6-iyunya-boeviki-sbili-an-30b-kotoryiy-sovershal-nablyudatelnyiy-polet.html>
52. Використання нових технологій у створенні телевізійних новин. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/Books/Novitnitekh.pdf>
53. Документальний фільм «ТСН. 20 років». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=uhenvRC7488>
54. Електронний ресурс Що таке томос і чому про нього всі говорять? — The-village.com.ua. — 18.12.2018 // Режим доступу: <https://www.thevillage.com.ua/village/city/asking-question/279941-scho-take-tomos-i-chomuvsipro-nogo-govoryat>
55. Електронний ресурс Доповідь ОБСЄ / БДПЛ за підсумками місцевих виборів в Україні в 2015 році. URL: www.osce.org/ru/odihr/elections/ukraine/200141?download=true
56. Прямі включення (на прикладі програми «ТСН» телеканалу «1+1»). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/Books/Novitnitekh.pdf>
57. Рейтинг українських телеканалів [Електронний ресурс] // топ-панель Індустріального телевізійного комітету. – Серпень 2017. – Режим доступу: <http://tampanel.com.ua/ru/rubrics/canals/>

58. Телеканал 1+1 International. – [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<https://media.1plus1.ua/ua/media/channels/1plus1international>
59. Українська правда – [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<https://www.pravda.com.ua/news/2014/07/11/7031581/>
60. Хто і навіщо провокує корпоративні конфлікти в Україні? - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/business/1394260-hto-i-navishcho-provokuekorporativni-konflikti-v-ukrayini>
61. Чим саме відрізняються різні ефіри новин, крім узору з хвилин «10 – 4 – 7 – 4 – 10 РАНОК». – [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=O0dsLnUNCVo>

АНОТАЦІЯ

Телевізійний репортаж: сучасні реалії, методи зацікавлення аудиторії

У кваліфікаційній роботі проаналізовано репортаж на телеканалі «1+1», телерепортаж Марії Степан «Кінець революції», телерепортаж на українському телебаченні у контексті українсько-російського конфлікту. Особливістю цього жанру журналістики, полягає у ретельному і всебічному вивченні, вільному володінні технологіями, композиція спецрепортажу схильна до трансформації. Зазначений медіапродукт є витратним, вимагає збирання додаткових фактів і знаходження тривалого часу на місці події, журналіст стає свідком подій, знаходиться в кадрі, рухається та створює ефект присутності глядача.

Для використання жанру репортажу необхідно яскрава подія для висвітлення, тому головною ознакою факту – це актуальність та суспільна значущість.

Ключові слова: жанр, репортаж, подія.

ABSTRACT

Television reporting: modern realities, methods of audience interest

The qualifying work analyzes a report on the TV channel "1 + 1", a TV report by Maria Stepan "The End of the Revolution", a TV report on Ukrainian television in the context of the Ukrainian-Russian conflict. The peculiarity of this genre of journalism is a careful and comprehensive study, free possession of technology, the composition of a special report is subject to transformation. This media product is expensive, requires additional facts to be collected and stays at the scene for a long time, the journalist witnesses the events, is in the frame, moves and creates the effect of the viewer's presence.

To use the genre of reporting, a bright event is needed for coverage, so the main feature of the fact is the relevance and social significance.

Keywords: genre, report, event.